

”

Lájkolj minket a **facebook**-on is!
www.facebook.com/ovodaineveles

”

SZAKMAI-MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

ÓVODAI NEVELÉS

A címlapfotó-pályázat decemberi nyertese: a **Hajdúböszörmény Csillagvár Óvoda és Bölcsőde**
Hétvezér utcai telephely

Kép címe: ***Vajon ki tudjuk szedni az összes „hógolyót”?***

Beküldő óvodapedagógus: **Leleszné Szveda Klára** intézményigazgató
Csoport neve: **Pillangó csoport**

LXXVII. évfolyam
2024. január
1. szám

**Minden kedves
Olvasónknak
szeretettel
kívánunk békés,
boldog, sikeres
új esztendőt!**

**Az Óvodai Nevelés
szakmai-módszertani
folyóirat
munkatársai**

Orgoványi Anikó–Héttvári Andrea

újévi versei

Orgoványi Anikó: Újévköszöntő

Eljött végre ez a nap,
új nap új évre virrad,
búcsút intünk az óévnek,
várjuk vígan az új évet!

Kurtafarkú kismalacunk
túrja ki a szerencsénket,
kívánjunk hát mindenkinek
nagyon boldog újabb évet!

Héttvári Andrea

Újévi vers

Elballagott ez az év is,
tizenkét hónap,
bátyójában helye volt
a rossznak s a jónak.

Jobb legyen a következő,
szerencsés legyen,
viharfelhő az ég fölött
sehase legyen!

Az arcodra mosoly szálljon,
s ne szomorúság,
vedd észre majd minden nap,
hogy szép ez a világ.

Kiskertedben viruljon ki
mind a száz virág,
s a Jőistén áldásával
vigyázzon Terád!

Rimtiúndin Ft oldal

Orgoványi Anikó–Héttvári Andrea

versei február 2-re, a medvemegfigyelés napjára

Orgoványi Anikó: Berci maci és az árny

Medve barlang odújában
békés, meghitt szuszogás van,
téli álmát bent alussza
medve mama, és a bocsa.

Berci maci izeg-mozog:
Hahó, mami, ébren vagyok!
Azon töröm kobakom,
mért korog a pocakom?

Hosszú volt a téli szundi,
ideje már reggelizni!
Nézzünk ki, hogy van-e jó,
finom harapnivaló?

Pislákolva süt a nap,
Berci maci megriad:
– Félelmetes ez az árny,
jobb lesz idebent talán!

Majd, ha jön a jó idő,
akkor bújjunk csak elő!
Megjön még a medve kedve,
ha ki leszünk kerekedve!

Kép forrása: <https://budapest.inami.hu/helyi-hirek/meglatta-medve-az-arnyekat-o>

Kép forrása: <https://greendex.hu/medvek-mint-idojosok-avagy-mirol-arulkodik-a-macik-arnyeka/>

Orgoványi Anikó: Medve-les

Álmos még a medve,
durcás is a kedve,
nagy rajta az elvárás,
időjárás megjóslás.

Nagy kint a tolongás,
kiabálás, zsongás,
az izgalom tömeges,
kezdődik a medve-les!

Kiballag a medve,
éhes már őkelme,
vár rá sok finom falat,
amit ő ki nem hagyhat!

„Kint maradt a medve!”
ez megy a hírekbe.
Készülődni kezdjetek,
jön a tavasz, emberek!

Héttvári Andrea: Csalimese

Szálló falevél, csigabiga álom,
fűben, homokon icipici lábnyom.
Ha nem pici, uccu neki,
mert a málnát gyorsan szedi
jó medve barátom.

Kertből darazsak követik az útját,
Hangyák egerek, keresik a morzsát.
Ha nem pici, uccu neki,
mert a málnát gyorsan szedi
jó medve barátom.

Kiflit süti katica, de három,
gyorsan levetem picike kabátom.
Ha nem pici, uccu neki,
mert a málnát gyorsan szedi
jó medve barátom.

Héttvári Andrea: Mackó, mackó

Mackó, mackó, barna bundás,
alvás lesz, vagy egy nagy ugrás?
Barlangodból dugd ki lábad,
meglátod-e most az árnyad?
Hogyha ott kint a nyár várna,
de jól esne egy tál málna!

ÚJÉVKÖSZÖNTŐ

Orgoványi Anikó-Hétfvári Andrea újévi versei.....	B2
Orgoványi Anikó-Hétfvári Andrea versei a medvemegfigyelésre.....	B2

„A GYERMEK MINDENK FELETT ÁLLÓ ÉRDEKÉBEN” – SZEMELVÉNYEK KÖRMÖCI KATALIN SZELLEMI HAGYATÉKÁBÓL

Körmöci Katalin: Az óvodás gyermek és a tanulás (2. rész).....	2
--	---

CÍMLAPFOTÓ-PÁLYÁZAT NYERTESE

Címlapon a címlapfotó-pályázat januári nyertese.....	4
--	---

A SZABÓ MAGDA SZELLEMI ÖRÖKSÉGÉÉRT ALAPÍTVÁNY MESEÍRÓ PÁLYÁZATÁNAK DÍJAZOTT MESÉI

Járáiné Czika Szidónia: Eszter meséi – A tűzmadár.....	4
--	---

ÓVODÁINK PEDAGÓGIAI GYAKORLATÁBÓL

Ácsné Buzai Erika: Kissé korán, de megesküdtünk – Igaz, csak játékból.....	6
Marton Lívია-Erdősi-Török Dóra: Egészségnap a Zöldikék Óvoda Pillangó csoportjában.....	9
Török Georgina Erika: Mesemondás könnyedén.....	12

SZAKMAI TUDÁSUNK BŐVÍTÉSÉHEZ

A TEHETSÉGFEJLŐDÉST TÁMOGATÓ KÖRNYEZET SZEREPE

Prof. Dr. Gyarmathy Éva: A fejlesztő környezet átalakítása, avagy tehetségfejlesztés címkék nélkül (5. rész) – Az elhanyagolt téri-vizuális képességek.....	12
--	----

DIGITALIZÁCIÓ ÉS ONLINE VILÁG AZ ÓVODÁBAN

Dr. Baracsi Katalin: A reklám és a gyerek (1. rész).....	14
Fóris Marietta: A digitalizáció helye és szerepe az óvodáskorú gyermekek életében (5. rész)...	14

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ AZ ÜNNEPI ZENEI ANYAG ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ

Dr. Szarka Júlia: Zenei jó tanácsok a gyermek zenei fejlődésének támogatásához (6–7. rész)...	16
---	----

A GYERMEKI MOZGÁS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Horváthné Aczél Judit: A mozgás szerepe az óvodáskorú gyermekek fejlődésében (5. rész)...	17
---	----

A „DE JÓ CSAK LENNI!” GYERMEKJOGI KUTATÁS TAPASZTALATAI

„De jó csak lenni!” A gyermeki jogokat tisztelő pedagógiai gyakorlat kutatási eredményei (5. rész)	
Dr. Fenyő Imre-Bata Éva: „Felnőttdominancia”.....	19

FONTOS, HOGY EZT IS TUDJUK!

Pivókné Gajdár Klára: Szubjektív gondolatok a törvényi változásról.....	20
---	----

TUDÓSÍTÁS

Tarkóné Strifler Anita-Sinyiné Nagy Éva-Kiss-Handra Judit: Család és nevelési intézmény együttműködése.....	21
Bíró Gyula: „Az óvodapedagógia fedélzetén...”.....	22
Bíró Gyula: Szakács Mihályné dr.-t köszöntötte a GFE szarvasi campusának közössége.....	24
Bajnay-Szabó Mónika: Határon innen és túl.....	26
Geröly Krisztina: KULCS a fenntarthatóságra neveléshez!.....	27
Balogh Beáta: Szakmai nap a Debreceni Egyetem Gyakorló Óvodájában.....	29
Hegyes Andrea: Mesezene: az óvodát az iskolával összekötő módszer – Mesezene a Törökbálinti Bóbita Óvodában.....	30
Dr. Pappné Pintér Csilla: Gödöllőn került megrendezésre a Játékkal Mesével Nevelő Övönök Egyesületének XXIX. országos találkozója.....	31

Örökös főszerkesztő: KÖRMÖCI KATALIN

Főszerkesztő: Hornyán Anna
anna.hornyán@gmail.com

Főszerkesztő-helyettes:
Sinkovicsné Király Angéla
sinkovics.kiraly62@gmail.com

SZAKMAI TANÁCSADÓ TESTÜLET:

Bíró Gyula, Dr. H. Tóth István CSc, Dr. Pálfi Sándor
PhD, Lizanecz Edina, Nagyné Szabó Etelka, Dr. Páli
Judit PhD, Tallér Erzsébet

A kiadásért felel: Machos Ferenc
machos.ferenc@sprintkiado.hu

Marketingigazgató: Mester Tamás
mester.tamas@sprintkiado.hu

Kiadó és szerkesztőség:
Sprint Kft., 1137 Budapest, Újpesti rkp. 7.
Telefon: 237-5060
E-mail: ovodaineveles@sprintkiado.hu

Hirdetésfelvétel:
ifj. Machos Ferenc
Telefon: 06 (1) 237-5060
06 (30) 335-2949
E-mail: hirdetes@sprintkiado.hu

MEGRENDELHETŐ:

- honlapunkon: www.sprint-kiado.hu
- telefonon: 06 (1) 237-5060
- e-mailben: clofizetes@sprintkiado.hu

Előfizethető még a Magyar Posta Zrt.-nél az ország bármely pontján közvetlenül a kézbesítőknél, a postahivatalokban, valamint a Központi Hírlap Irodánál:
1087 Budapest, Orczy tér 1.
Postacím: 1900 Budapest.
Tel.: 477-6300 vagy 767-8262
és hirlapelofizetes@posta.hu címen.

Éves előfizetési ár:
9800 Ft (10 megjelenés).

Külföldön terjeszti:
Color Interpress Kft.
1039 Budapest, Hatvány Lajos u. 14.
Tel./fax: 243-9232
info@colorinterpress.hu

A kéziratokat wordben, a rajzokat, fotókat
JPG-file-ban (1 MB feletti méretben) várjuk
az ovodaineveles@sprintkiado.hu e-mail-
címrre. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem
adunk vissza!

„A kiadó részére megküldött fotókra vonatkozó-
an írásban kérjük a beküldő nyilatkozatát, hogy
a képen szereplő személyek (gyerekek esetében
a szülők) hitelt érdemlően nyilatkoztak arról,
hogy hozzájárultak a publikáláshoz nyomtatott
és online formában egyaránt.
Kiadó a továbbiakban semmilyen felelősséget
nem vállal a beküldött és megjelent fotók tar-
talmáért!”

Nyomás: Pharma Press Kft.
Felelős vezető: Arany Tamás
A hirdetések tartalmáért felelősséget nem vállalunk!
HU ISSN 0133-1477

Körmöci Katalin

Az óvodás gyermek és a tanulás 2. rész

A tanulási motívumok fejlődését elő lehet segíteni (általában):

- a gyermekek aktuálisan domináns szükségleteinek ismerete, felfogása és annak kielégítésével.

„A gyermeknek joga van ahhoz, hogy szükségletei kielégítést nyerjenek.”

(Az óvodai nevelés országos alapprogramja, 1996.)

Megjegyzendő, hogy ezzel törvényes alapon biztosítást nyert a gyermekek differenciált, egyéni szükségletekre támaszkodó bánásmódja.

Fontos ez több okból. Egyszer azért, mert ha alapvető szükségletei nincsenek kielégítve, nem nyílnak ki magasabb rendű szükségletei, amelyek **alapul szolgálhatnak tanulási tevékenységre való motiválhatóságukra.**

Ezek árulkodnak a gyermek aktuális állapotáról, ezek könnyen felfoghatók és kielégíthetők.

Például: az éhes gyermek nem, vagy csak nehezen készíthető tanulási tevékenységre; az elválás miatt biztonságérzetétől megfosztott, síró gyermeket először biztonságérzetének megszerzésével kell megajándékozni, csak aztán lehet bármiféle tevékenységet kínálni.

Másodszor pedig az **aktuális szükségletek befogathatók tanulási motívumokként** azáltal, ha arra tevékenységkínálatot szervezünk. Így például az izgó-mozgó gyermek mozgásigényét mozgásos tevékenységgel elégíthetjük ki. Konkrétan: ilyen esetben, ha matematikai tevékenység során a számossági viszonyokban az ugyanannyit szeretnénk érzékelteni, kínálhatunk versenyjátékot, ahol fontos, hogy ugyanannyi gyermek legyen minden csapatban. Ekkor többféle csapatszervezéssel több feladaton keresztül megtapasztalható az adott matematikai tartalom, miközben a gyermekek mozgásigénye is kielégítést nyer.

Harmadszor pedig azért is fontos a gyermek aktuálisan domináns szükségleteinek kielégítése, mert minden egyes kielégített szükséglet **újabb és újabb igényt kelt fel, szükségletet hív életre**, amelyek egyre magasabb rendűek. Minden egyes tevékenységben, amelyben a gyermek örömmel vesz részt, azok a belső késztetések hívódnak életre, amelyek egyre **magasabb rendű motívumok kibomlását** eredményezik. Ez az ember fejlődésének

biztosítója, ez az alapja a gyermekek kíváncsiskodásának, és ezért állíthatják biztosan a pszichológusok azt, például: hogy a

gyermek óvodai tanulása nélkül is négyéves korára eljut oda, hogy számlál, érdeklik a számok (Vekerdi Tamás).

Óvodai tanulási helyzet		Gyermeki választás
Spontán adódó helyzetben	Tervezett módon	
• a gyermek kérdésből kiindulva, • segítségkérés esetén • problémába ütközés során kihasználható: • gyermek – óvodapedagógus együtt • többi gyermekkel együtt	Feltételek által megteremtve	Kezdeményezve
	• eszköz, • hely biztosításával, elrendezéssel • élmény biztosításával (fontos a helyzet kivárása!)	• a domináns motívumokat • az aktuális állapotokat • az egyének sajátosságait figyelembe vév
	Kínálat lehet a tanulási folyamat beindításához: • mozgásigény kielégítése • tevékenység vágya • óvodapedagógus személye • társigény • kíváncsiság, újszerűség • sikerélmény, elismerés, • alkotás vágya, • téma vonzósága, amin keresztül közel vihető a tartalom: pl. gömbölyítés helyett alma, • készítése a piacos játékhöz • ott marad, ha motiváltsága fenntartott. Az érdeklődés fenntartása pedagógiai határendszerrel történik.	
		• gyermek választása * nem vesz részt benne – tiszteltetben kell tartani!! * részt vesz: mert – érdekli a kínálat, – érdekes szokott lenni, – érdekeltté tették benne

A komfortérzettel rendelkező gyermek szívesen néz játék után, tevékenységre vágyik, melyet önmaga is képes kielégíteni. A nyugodt, élményszerű játékban szívesen megosztja társával gondolatait, beszélgetnek, társigénye is kielégítést nyer, ráébredhet az összedolgozás lehetőségére, szívesen alkot, élvezzi az alkotást, megvalósítja elképzeléseit. Vagyis egyre magasabb rendű szükségletek keletkeztek a gyermekben.

Ha minden egyes tevékenységben az alkotás, önmegvalósítás felé **mutató megnyilvánulásokat támogatjuk**, ismerjük el, szorgalmazzuk, ösztönözzük, akkor a gyermekben ezáltal serkenthető az önálló próbálkozás, az alkotás. Ezek a magasabb rendű motívumok a felfedező tanulást, az alkotó tevékenységet, a konstruktív gondolkodást hívják elő, ami nevelési célunk elérése felé mutat.

Például: egy sajátos válogatási szempont a játékok rendberakásánál elismerést érdemel, ami viszont újdonságra, egyéni megoldásokra ösztönözi majd a gyermeket.

A tanulási motívumok fejlődése érdekében szükséges, hogy a **pedagógus**

az egyre magasabb rendű motivációs lehetőségekben kínálja meg az egyes tanulási tevékenységeket. Teheti ezt azért is, mert valóban egyre magasabb rendűvé fejlődnek azok a kedvező pedagógiai hatások eredményeként.

A pedagógus a fejlődés érdekében tud olyan **feltételeket is biztosítani**, amelyek alkalmasak magasabb rendű motívumok kibomlására és egyfajta motivált tanulási tevékenység kibontakozására. Ezt megteheti akár a tanulási tevékenység idejében, akár szabadidős tevékenységek, akár játéktevékenység ideje alatt.

Pl.: Ha a farsang alkalmával minden gyermek saját, legkedvesebb poharát hozza be, természetesen különböző méretűek, formájúak és színűek lesznek. Probléma lehet, hogyan osszuk szét az almalét testvériesen. A poharak, mint eszköz, olyan feltételt teremtenek a tanulási tevékenységnek, amely arra motiválja a gyermekeket, hogy megvizsgálják azok úrtartalmát, megállapítsák a nagyságviszonyokat, és megoldásokat keressenek a probléma – ugyanannyi kimérése – megoldására.

Óvodai tanulási tevékenységek motiválása gyakorlati helyzetben

(lásd táblázat)

Az óvodás gyermek motiváltságát fenntartó pedagógiai hatásrendszer:

Módszerek:

Gyermekek által használt módszerek közül:

- Gyermeki megfigyelés, vizsgálódás, kutakodás (a tények feltárásához).
- Manipuláció, kísérletezés, próbálgatás, kipróbálás (a tények feldolgozásához).
- Vita, gyermeki véleménynyilvánítás, értékelés, gyermeki magyarázat, gyermeki kérdésekre való válaszadás elősegítése, ösztönzése (a tapasztalatok tudatosításához).

Pedagógus által használt módszerek közül:

- Tanakodás, kétely ébresztése, hitetlenkedés, probléma szítása, provokálás (a gondolkodás, a tanulási folyamat beindításához).
- Bemutatás, elmesélés, elbeszélés, leírás (a tények feltárásához).
- Vitára, magyarázatra, véleménynyilvánításra készítés (a tények alkotó feldolgozásához).
- Elismerés, megerősítés, ösztönzés, buzdítás, elismerésre méltó példaként kiemelés (az elemzendő tények és a megszerzett tapasztalatok elősegítésére).

Olyan **óvodapedagógusi szerepek**, amelyek kedveznek a motivált állapot

fenntartásának:

- katalizátorként,
- facilitátorként, vagyis ösztönzőként,
- szupervizorként, vagyis tanácsadóként a gyermek kérésére.

Szervezési módok, amelyek elősegítik a gyermek szabad, alkotói megnyilvánulását, motivált állapotát fenntartani képesek:

- Egyéni tevékenységek.
- Egyénre szabott tevékenységek.
- Csoportos munkaforma.
- Mikrocsoportos munkaforma.
- Páros munkaforma.

Az **irányítási módjában** kedvez az alkotó tevékenységnek, a motivált állapot fenntartásának:

- az indirekt tanulásirányítás,
- nyílt tanulás-tanítás.

A **tanulás formái** közül:

- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldása.
- Gyermeki kérdésekből, kíváncsiságokból kibomló vizsgálódások.
- Kötetlen, felkínált tevékenységek.

A **tanulás tartalmának megjelenítése** során:

- Projektek (például: cseresznyebefőtt készítése, sütemény sütése).
- A tevékenységtartalmak integrált megjelenítése (például: vizuális tevékenységbe integrált matematikai tartalom).
- Élménykörbe, témába integrált tartalmak (például: vadasparki kirándulásba – mint élménykörbe, közlekedés témakörébe).

- Komplex tevékenység, tevékenységek egymásutánja.

Nem kedveznek az alkotó, a konstruktív személyiség kialakulásának, nem segítik fenntartani a motivált tanulást:

- direkt irányítás,
- frontális munkaforma,
- kötött foglalkozás,
- a tanulás tárgyára és folyamatára vonatkozó pedagógusi magyarázatok,
- a pedagógus szabályozó szerepe,
- utánzásra, mintakövetésre való felkészítés,
- az ígért tevékenységek be nem váltása,
- a feszült, hideg légkör stb.

Zárógondolat:

A fenti gondolatok arra törekedtek, hogy gondolatokat ébresszenek. Nem lehet és nem is szabad sémákba, elvárásokba kényszeríteni az óvodai tanulást. Az óvodai tanulás motívumainak fejlesztése csakis olyan „törvények” által működtethetők, amelyek érési-fejlődési alapra épülnek, hiszen e nélkül akár eredménytelenné is válhat a tanulás. Csakis az a gyermek lesz motivált az iskolai tanulásra, aki szívesen vesz részt 3–7 évesen az óvodai tanulási tevékenységekben. Ez csakis belső késztetéseken át vezethet sikerre, hiszen ez tudja kibontani a magasabb rendű tanulási motívumokat.

A pedagógus király lehet a gyermek birodalmában, ha nemcsak törvényt talál ki, hanem figyelembe veszi a gyermek törvényeit is.” (Ancsel Éva)

AJÁNDÉKOZZON ÓVODAI NEVELÉS ELŐFIZETÉST!

**Szerezzen örömet szeretteinek egy hasznos ajándékkal!
Lepje meg rokonait, barátait, ismerőseit**

éves előfizetéssel (10 lapszám – évente 9800 Ft)!

Megrendelhető: elofizetes@sprintkiado.hu

Félegyháziné Kathi Ildikó

óvodapedagógus, mesterpedagógus, intézményvezető-helyettes (Csillagvár Óvoda és Bölcsőde)

„Ha, ha, ha havazik...”

A gyermek, világra nyitott lény. A simogatásra simogatással, a jókedvre jókedvvel, tevékenységre tevékenységgel felel.”

(Mérei Ferenc)

A Hajdúböszörményi Csillagvár Óvoda és Bölcsőde Hét vezér utcai telephelye 6 családi csoportban várja a gyermekeket. Óvodánk zöldövezeti elhelyezkedése biztosítja a kellemes, nyugodt, ugyanakkor inspiráló óvodai életet. Csoportszobáink, udvarunk biztosít mindent, amire a játékos tanuláshoz szükség lehet.

Nevelőtestületünket sokoldalúan képzett, innovatív, elhivatott pedagógusok alkotják, akiknek legfőbb célja a gyermekek tiszteletben és szeretetben való nevelése.

ZÖLD Óvodaként, a kollégák elkötelezettek a természet- és környezetvédelem iránt. Színvonalas programok gazdagítják óvodai életünket: a hagyományok tisztelete mellett a mai modern korral lépést tartva arra is törekszünk, hogy a gyermekek személyiségfejlődésének segítése sokoldalúan történjen.

A hatékonyság érdekében korszerű, innovatív módszereket alkalmazva, változatos tevékenységeket biztosítunk óvodásaink számára. A telephely specifikuma a gyermekek kommunikációs képességeinek erősítése. Az anyanyelvi nevelés fejlesztésének fontos szerepét hangsúlyozzák a naponta megjelenő mondókák, versek, nyelvi játékok. A

gyermekek nyelvi fejlődését támogató környezet létrehozásán fáradozunk. Néptánccsoportokon a gyermekek népi játékokkal találkozhatnak, lehetőség van az angol nyelv játékos megismerésére. A „Sakkjátszótér” személyiség- és képességfejlesztő program által a logikus, kreatív gondolkodás és problémamegoldó képesség fejlődik. Hiszünk abban, hogy a gyermekek érzik, itt biztonságban vannak, számunkra ők a legfontosabbak. A Boldog Óvodák közösségéhez tartozunk, célunk, hogy – a szülőkkel együtt nevelve – olyan gyermekek harmonikus személyiségfejlesztésére adunk lehetőséget, akik örömmel élik óvodás éveiket.

A Pillangó csoport 25 fős, vegyes életkorú. A pedagógusok igyekeznek motiváló, változatos, a gyermekek érdeklődésének megfelelő, az egyéni sajátosságokat is figyelembe vevő projekteket megvalósítani. A közös pontokat kell megtalálni, és ennek megfelelően tervezni. Sajnos egyre ritkábban tapasztalhatjuk meg a téli hőséset, így amikor hó esik, azonnal reagálni kell: most van ideje a téli örömek felfedeztetésére.

A közeli erdőben lévő Kutasi kilátó-domb, mint természeti környezet sokoldalú élményt nyújtott, és minden tevékenységben megjelent. Az építő központban elkészült az autóbusz, amivel „kirándultak” a nagy építőelemekből készített kilátóhoz, szánkót építettek kartonokból. A családi és szituációs központban főtt a meleg tea az átfázott

kirándulóknak, csomagolták a meleg takarókat, készültek a szendvicsek. A homok-víz asztal remek lehetőséget nyújtott a hóval, jéggel való kísérletezésre: megfigyelhették a halmazállapot-változásokat, jégre festettek, havat színezték, mérték súlyt, úrtartalmat. Spontán beszélgetés alkalmával videót láthattak a jégszobrokról. Ezek után az udvaron versengve keresték a minél nagyobb jégdarabokat, a kezük melegével formázták, pattintották kövekkel, így készült el a „jégszobrok” kiállítás. A finommotorikát, szem-kéz koordinációt célzottan fejlesztő játékok álltak a gyermekek rendelkezésére: kisebb-nagyobb papírgalacsinokból hópihéket, vagy hógolyókat készítettek, melyeket különböző méretű csipeszekkel rakosgathattak. Az elkészült „hógolyót” felhasználták célbadobóversenyen, „hócsatában” és más mozgásos tevékenységekben. A témát fokozatosan dolgoztuk fel a csoport érdeklődésének, kíváncsiságának megfelelően. Kiemelt figyelmet fordítottunk, hogy újrahasznosított anyagokat használjunk (flakonok, tojástartó, dobozok stb.), illetve az elkészült eszközök sokoldalúan felhasználhatóak legyenek. A téma aktualitása vitathatatlan volt, motiváló a gyerekekre. Differenciáltan, minden gyermek egyéni fejlettségéhez mérten megtalálhatta a számára vonzó tevékenységet, ahol saját képességeinek megfelelően volt lehetősége a gondolati feldolgozásnak.

A SZABÓ MAGDA SZELLEMI ÖRÖKSÉGÉÉRT ALAPÍTVÁNY MESEÍRÓ PÁLYÁZATÁNAK DÍJAZOTT MESÉI

A Szabó Magda Szellemi Örökségéért Alapítvány pedagógusok számára meseíró pályázatot hirdetett. Az óvodásoknak írt mesék közül a megosztott első és második díjas meséket mutatjuk be az Óvodai Nevelés szakmai – módszertani folyóiratban. Gratulálunk a díjazottaknak!

Megosztott első díj: Járainé Czika Szidónia

óvodapedagógus, tanító, teológus, bölcsész (Tokodaltárói Gárdonyi Géza Általános Iskola)

Eszter meséi: A tűzmadár

Hol volt, hol nem volt, még az üveghegyeken is túl, ott, ahol a kurta farkú malac túr, élt egyszer egy baldavaldinkó. Ez a baldavaldinkó egy apró termetű, sárga csőrű, lila tollú madár volt, sárga szárnyakkal és piros bóbítával a fején, aki egész nap járta az erdőt, és a fészükéből kipotyogott madárfiókákat gyűjtötte össze, majd szépen nevelgette őket addig, amíg meg nem találták őket az édesszüleik. Volt köztük paradicsommadár, páva, búbos banka,

vándorsólyom, kőszáli sas, cserregő szarka, kisbagoly és még sok más, kisebb-nagyobb fióka.

Történt egyszer, hogy amint a baldavaldinkó szokásos erdei útját járta, hát egyszer csak egy gyönyörű, aprócska tűzmadarra bukkant egy égig érő ezüsfenyő tövében. Ott feküdt a puha csillagmohaszőnyegen, és olyan csodásan ragyogtak a tollai, mintha mindenik aranyból lett volna. Földbe is gyökerezett a

baldavaldinkó lába ettől a fényes ragyogástól. Megszólította a tűzmadarat:

– Mit csinálsz itt, te aranytollú, gyönyörű kismadár?

– Engem egy kőszáli sas rabolt el – sírdogált az aprócska tűzmadár. Éppen napfényben szikrázó igazgyöngyöket és csillogó kavicsokat gyűjtöttem az Óperenciás-tenger partján, amikor elragadott és magával hozott ide, a sűrű erdő közepébe. Amíg elment eledelt keresni, azalatt megszöktem tőle, de eltévedtem, és most nem találok ki ebből a sűrű, rengeteg erdőből.

– Elviszlek magammal, aranytollú tűzmadár – javasolta a baldavaldinkó. Lakhatsz nálam sok más kismadárral együtt, amíg értem nem jönnek az igazi szüleid.

– Szívesen veled megyek – válaszolta a tűzmadár. De ígérd meg, hogy segítesz megkeresni az igazi szüleimet.

Úgy is történt. A baldavaldinkó megígérte, hogy segít megkeresni az aprócska Tűzmadár igazi szüleit, majd magával vitte őt az otthonába.

A kis tűzmadár attól a perctől kezdve ott élt a baldavaldinkó házában, aki mindennap elvitte a többi fiókával együtt sétálni. A séták során útközben keresték a fiókák szüleit.

Jól érezte magát közöttük, szeretett velük együtt lenni. Sokat játszottak, röpködtek, nevettek együtt, de éjszaka, amikor mindenki elaludt, kilopódzott társai közül, és a csillagos eget kémlelte. Csendben, szinte lélegzetviesszafojtva vágyakozott a szülei után. Azt várta, hátha majd egy ilyen szép csillagos éjszakán, amikor a hold elárasztja meleg fényével az égboltot, éppen arra repülnek a szülei, és ő megpillantja a holdfényben ragyogó tollukat. Mert abban az egyben biztos volt, hogy hamarosan érte jönnek és hazaviszik. Sokszor elképzelte, milyen lesz a találkozás, és ilyenkor boldogság töltötte el a szívét.

Telt múlt az idő, egyszer csak egyik éjszaka furcsa szárnyshogásra ébredtek a ház lakói. A kertben, egy borókabokor tövéből szikrázó fényesség áradt szét, és bevilágította a kertet, az udvart.

– Jaj! Leesett a nap az égről! – kiáltott fel a tudálékos kisbagoly.

– De az is lehet, hogy a hold sziporkázik ilyen fényesen. – vélte a paradicsommadár.

– Vagy csak egyszerűen tűz ütött ki! – cserregett a kotnyeles szarka.

– Jaj, én úgy félek! – szipogott az apró búbosbanka. Odabújhatok hozzád? – pislogott reménykedve a kőszáli sasfiókára, aki természetével kiemelkedett a többi apró kismadár közül.

– Gyere ide, Kisbanka baba! Tudod, rám mindig számíthatsz. Azzal szárnyával szorosan átölelte a reszkető fiókát.

A baldavaldinkó harcisan haladt a sor elején, hát amint közelebb mentek a fénylő borókabokorhoz, látják, hogy két tűzmadár vergődik alatta. Az ő tolluk ragyogta be a sötét éjszakát. Azonnal észrevették és megismerték ragyogó tollú, elveszett fiókájukat, és a karjukba, akarom mondani a szárnyukba zárták. Boldogságuk még ragyogóbbá varázsolta szikrázó tollkoronájukat. Mielőtt hazarepültek volna vele, elmesélték neki, hogy már nagyon régóta keresik őt. Most is épp azért keltek útra, hogy folytassák a keresését, amikor megpillantották a borókabokrot, és leszálltak rá egy kicsit megpihenni.

A tűzmadár család illedelmesen megköszönte a baldavaldinkónak, hogy vigyázott a fiókájukra, elköszöntenek a többi kismadártól, és azonnal hazarepültek a borókarengetegbe, ahol már várta őket a puha, meleg fészük.

Azóta is boldogan élnek, hiszen a gyönyörű tűzmadárfióká mindegyike és minden éjszaka beragyogja az életüket.

PEDAGÓGUS EXPO

ÉLMÉNY ÉS PEDAGÓGIA

ÉLMÉNY • ÉRTÉK • PEDAGÓGIA • GYAKORLAT • TUDOMÁNY • MEGÚJULÁS

2024.01.27.

Budapest Kongresszusi Központ

Regisztrációs díj idén mindössze: 2.500 Ft!

REGISZTRÁCIÓ: **www.pedagogusexpo.hu**

TARTS VELÜNK!

Ácsné Buzai Erika

mesterpedagógus (Trefort Téri Óvoda Jereváni Kék Tagóvoda, Sopron)

Kissé korán, de megesküdtünk – Igaz, csak játékból

Hagyományörzés az óvodában, gyerekekkel. Sokat emlegetett, taglalt szó, kifejezés, manapság talán divat is. De mit is jelent igazán?

Mindent, rengeteg mindent. Elsősorban mély érzelmeket. Aztán szeretetet, tudást, sokféle készség fejlesztését. Hovatartozást, valakihez, valakikhez, valamihez tartozás biztonságos érzetét. Összetartást. Empátiát, toleranciát.

Élményt, élvezetet, játszani tudást. Beleélést, szerepvállalást, megnyilvánulási lehetőséget, gyakorlatot.

Fantáziafejlesztést. Átéledést, újraélést, emlékezet fejlesztését és még sorolhatnánk.

Csoportunkban már sok éve ápoljuk a hagyományokat. Az évkör, évszakok, ünnepek szerint igyekszünk minél több hagyományt feleleveníteni. Természetesen évről évre kicsit másképp, más lélegzettel, más beleéléssel. Minden évben más hagyomány kap nagyobb teret, mással foglalkozunk többet.

A hétköznapiak az ünnepektől lesznek még szebbek, különlegesebbek. Milyen jó, hogy változnak az évszakok, milyen jó, hogy nálunk négy évszak van tele szépséggel, örömmel, csodával!

Néha nem is maga az ünnep rejti magában a legtöbb értéket, hanem az arra való rákészülésben van a nagyobb érték. Készülni valamire, valamit várni, tervezgetni, a cél érdekében tevékenykedni örömteljes munka.

Csoportunkban készülünk Szent Mihály napjára, a Márton-napra, Mikulásra, az adventi időszakban lucázunk, pásztorjátékot játszunk, tavaly a regőléssel ismerkedtünk. Húsvét és pünkösd is szeretett ünnepeink közé tartozik többek között.

Februárban, farsang tájékán pedig esküvőt ül a magyar nép. Azért télen, mert ilyenkor tartották a disznóölést is. Van friss hús, kolbász, szalonna, de dolog még nincs olyan sok, nem lehet dolgozni a földeken. Így hát az óvodában is ekkor van az esküvős játék, farsang után.

Már többször szerveztünk, terveztünk nagyobb esküvős játékot, így az eszköztárunk is kiteljesedett, tapasztalatunk, tudásunk nagy segítség, szinte csak az éppen óvodába járó gyermekekre kell aktualizálnunk. Ez utóbbi miatt is mindig más, a

gyerekek által meglepetést, titkokat rejlő játék a vége.

Az egyik legérdekesebb dolog a folyamat. Ha ügyesen vezetjük be, alig várják a gyerekek a következő napokat.

Népmesétárunk hatalmas. Rengeteg mese van, aminek a vége esküvővel, lakodalommal végződik, ebből merítünk bevezetesként.

Két mese kellemes végződése példaként: „Lakoma volt és nagy ünnepség. Mi is ott voltunk, a szőnyegen ültünk, sokat ettünk, széles jókedvünk volt.”

„Eljött a lakodalom napja. Három napig ettek, ittak, én is ott voltam mártást kavarni. Mikor közben lehajoltam, meggyulladt a kötényem. Erre megharagudtak, és a merőkanállal úgy fejbe kólintottak, hogy ájultan estem össze. Hogy megszabadul-

janak tőlem, jól farba rúgtak, attól éppen idáig röpültem, és erre a székre estem le, hogy elmeséljem ezt a történetet.”

A mese után következik az igaz történet elmondása. Esetleg saját magunkról. Aki akart, fényképet hozott szülei esküvőjéről. Mindjárt itt a családtema. Én is vittem. Micsoda rácsodálkozás volt! Ez te vagy, óvó néni?

Hangulatfokozónak jöhetnek a párválasztós körjátékok is, melyből szerencsére bőséges a választási lehetőség. Zenei nevelés, hallás, ritmusérzék, mozgás és ritmus összekapcsolása, szabálytudat alakítása és sorolhatnánk.

És már beindult a téma. Játsszunk esküvőset! De kik szerepelnek egy esküvőn?

Itt a munkahely, mint újabb környezeti téma.

Milyen egy esküvő? Néztünk néhány rövid kis filmet, részleteket, mozzanatok lakodalmakról. Milyen volt régen a ceremónia, és milyen most? Ki volt már esküvőn? Elmesélhették, milyen volt, hogy érezték magukat.

Egy esküvőn sok-sok szereplő munkálkodik, sok apró szerepen múlik a ceremónia, a lakodalom sikere. Ki az a vőfély? Beszélgetés közben kiderült, sok új szó, új információ birtokába kerültek a gyerekek. A vőfély szó gyorsan beépült a szókincstárunkba, hiszen annyit emlegettük.

De ki szeretne férjhez menni, megnősülni egyáltalán? Ez a rész megint roppant érdekes volt. Ki kinek a barátja, ki kinek szeretne a barátja lenni? Szerencsére kiderült az is, hogy senki sincs „peremhelyzetben” a csoportban. Az idei szerepbeosztás roppant flottul ment, szinte minden szerepre volt jelentkező.

A potenciális szerepek száma bőséges, kétcsoportnyi gyerek is játszhatna együtt. Volt tehát menyasszony, vőlegény, édesapa, édesanya, koszorúslány, kocsis, pap, szakács, kiskukta, felszolgáló, pincér, tanú, teremdzsító is. Viszont úgy belejötték a gyerekek a játékba, hogy mindenki szeretett volna menyasszony vagy vőlegény is lenni. Hát lehetett is. Senki ne maradjon pár nélkül, senki ne szomorkodjon, senkiben se maradjon sérelem, elégedetlenkedés. Így hát kétnapos lett az esküvő. Az első nap a csoport egyik fele, a másik nap a másik fele fogadott örök hűséget. A két napban többféle szerepet vállalhattak a gyerekek, többfélét játszhattak teljes beleéléssel. A vőfély szerepét én vállaltam magamra, így mint szereplő segíthettem a játékot. Jobban el is fogadják a gyerekek a mi ötleteinket ily módon. Természetesen a két nap különbözőre sikeredett, így is akartuk. Ne

legyen ugyanolyan, ne legyen unalmas. A második nap bővítettünk, hozzátettünk, újítottunk még.

Játékunkhoz megnyertük a szülők támogatását is. Olyan lelkesek lettek, mint a gyerekek. Már régebben is hoztak „esküvős” tárgyakat, jelképeket, ezeket most csak elő kellett venni, néhányat javítani, felújítani, néhány újdonsággal bővíteni. Annyi mindenünk volt, hogy jegyzetet készítettünk a tárgyakról, szereplőkről, tervet készítettünk a várható koreográfiáról. Utóbbiban nagy szerepet hagytunk a gyerekeknek. Mindenben kikértük a véleményüket, ötletüket, támaszkodtunk fantáziájukra, tapasztalatukra, akarataikat figyelembe véve játszottunk. Így lett az előre tervezett esküvős szerepjáték élvezetes a gyerekek számára, hiszen észre sem vették a háttérben az irányítást, segítséget. Olyan, mintha mindent ők találtak volna ki. Így lesz teljes siker, örömteli a játék.

A csoportot együtt rendeztük át már az előző napokban, megvoltak az eszközök, gyűrűk, ruhák, ültetőkártyák, hófehér galambpár figura az asztalra, fehér terítő, gyerekpezsgő, fagyasztott dobozos torta stb. Sok kisgyermeknek volt „jelmeze” otthonról, akinek viszont nem, annak adtunk. Csak kinyitottuk a faládánkat, mely tele van mindenféle ruhával.

A szülők reggel csak ámultak a látványon, a gyerekek szintén, hiszen minden olyan volt, mint az igazi.

Az egyik apuka csodálkozó örömmel kiáltott fel:

– Azt a mindenit! Még pap is van?

Fontos szerepe volt még a zenének. Megismertük a Menyasszony, vőlegény, de szép mind a kettő... kezdetű népdalt, a nászindulót és Hercku Ágnes, Szalóki Ágnes, Bodnár Szilvia, Napról napra című CD-jéről a Se eső nem esik kezdetű dalt is. Utóbbi csodaszép dal a menyasszony szüleitől való elválásáról is szól. Miután meghallgattuk, könnyes szemmel meséltem a gyerekeknek arról, hogy amikor a menyasszony férjhez megy, boldog és szomorú is egyben, hiszen el kell válnia szüleitől. A dal a szívükbe költözött. Sok éve egy kislány anyukája elkérte a zenét, és azt mondta, hogy a többi dalt nem tudja meghallgatni, mert csak ez az egy szólhat újból és újból.

Esküvős játékunkban mindhárom zenének megvolt a helye. Ezeken kívül még népzene szólt, hiszen táncoltunk is a végén. Zenei nevelés, zene és mozgás összekapcsolása, zenei kultúra megalapozása.

Játékunkban – még így visszagondolva is – rengeteg lehetőség volt a tanulásra.

A menyasszony a bal kezén hordja a gyűrűt. Amikor feleség lesz, már a jobb kezének gyűrűs ujjára kerül a gyűrű. Itt a testséma, az irányok.

A gyerekek megtudták, hogy az esküvői hagyományok változtak régen is. De mindig Farsang idején voltak. Általában 3 napig tartott a család anyagi helyzetének függvényében, és elképzelhetetlen volt egy esküvő templomi szertartás nélkül.

Még számomra is érdekes volt, amikor utánanéztam a régi, régiónként változó esküvői hagyományoknak. Sokat újból felelevenítenek, megélnék. Ilyen például a valami régi, valami kölcsön, valami új szerepe. A menyasszonynak a szertartás alatt kellett ezeket viselnie, a három dolog akár egy ruhában, kiegészítőben is egyesülhetett. A viselése a régi gondolkodás szerint is szerencsét hozott a megkötött frigyre.

Az is érdekes, hogy régen nem volt divat külön esküvői ruhát varratni: a házasulandó lány a legszebb, legdíszesebb (meglévő) ruhájában ment férjhez, amit még külön kidekoráltak a nagy napra. A ruha díszítése természetesen a család anyagi helyzetét szimbolizálta. Színeit a helyi viselet hagyományai határozták meg, **a fehér menyasszonyi ruha csak az 1920-as években jött divatba.**

Vannak olyan hagyományok, melyek, ha más formában, kisebb jelentőséggel is, de ma is élnek: a tányértörés, csokordobás, küszöbön átemelés. Egyes hagyományőrző csoportok is elevenítenek fel régi szokásokat, mint a hajnalperzselés, a felkontyolás, vagy a bolondmenyasszony-tánc, melynek tanúja is voltam.

Ilyen előzmények után olyan kedvük lett az esküvős játékhöz a gyerekeknek, hogy már majdnem mindenki szeretett volna menyasszony vagy vőlegény lenni. Muszáj volt kétnapos esküvőt tartanunk, hogy mindenki játszhasson az általa vágyott szerepben, és esküdhessen, vagyis főszereplő is lehessen. Így mindkét napon több pár fogadott egymásnak örök hűséget. De van-e annyi aranygyűrűnk? Számolás, párosítás, körforma, vagyis matematika. A már szóba került fejlesztési területtel együtt nyugodtan beszélhetünk komplexitásról a téma kapcsán.

És ki, kinek legyen a párja? Feltétel nélküli elfogadás, tolerancia, empátia gyakorlása. Erkölcsei nevelés.

Ennyi előkészület után végre elérkezett a nagy nap.

Sokan érkeztek már felöltözve, szép, ünnepi ruhában. A kisfiúk sötét nadrágban, fehér ingben, mellényben. A menyasszonyok fehér ruhában. Az anyukák úgy öltöztették csemetéiket, mintha valamilyen ünnepre készülne. Megvártunk és megcsodáltunk mindenkit, gyorsan tízóraiztunk, majd kezdődhetett a móka. A csoportot átrendeztük, az asztalokat összetoltuk, leterítettük, feldíszítettük. A lovakat fehér kis műcsokrokkal cicomáztuk. A lovas kocsit a felfordított mászórács volt párnákkal kibélelve és fehér lepedővel letakarva. A babaszobában sütés, főzés volt, a szőnyegen a templomot rendeztük be. Pici imakönyv, fakereszt, püspöki fejdísz a kellékek.

A babaszobában sorakoztak a menyasszonyok, az édesanya, édesapa mellettük.

A szereplők tehát elfoglalták a helyüket. Elindult a lovas kocsit, miközben szólt a csodaszép Se eső nem esik kezdetű dal. Olyan szépek voltak, olyan meghitt volt minden, hogy szinte elsírtam magam. De velem sírtak meghívott vendégeink is, aki az óvoda vezetője, adminisztrátora, dadus nénik voltak. A lányos háznál lévő kikérő után lovas kocsizás a templomba. Itt kellett a nászinduló. Esketés után lakodalom a tortával, aztán kezdődhetett a menyasszonytánc. Ki nem hagyhattuk a menyasszonyrablást, a másik csoportban bújunk el, meg kellett keresniük a férjcskének a menyasszonykákat. Közben volt buborékfújás, csokoredobás, és a kék, régi harisnyakötő eldobása ki nem maradhatott a tréfa kedvéért.

Nagyon elfáradtunk a végére, de megérte. Soha nem feledhető, nagy élmény volt mindenkinek. Ha emlékezünk rá, még mindig látom a csillogó szemükben az élményt, örömet, fellángolást.

Marton Livia
mesterpedagógus

Erdősi-Török Dóra
óvodapedagógus (Ajka Városi Óvoda Zöldikék Óvodája)

Egészségnap a Zöldikék Óvoda Pillangó csoportjában

Az Ajka Városi Óvoda Zöldikék Óvodájában a koronavírus megjelenése óta még kiemeltebb szerepet kap az egészségtudatos életmód kialakítása, az egészség megőrzésére való törekvés. Játékos keretek között hívjuk fel a hozzánk járó gyermekek figyelmét a tüsszentés, köhögés, orrfújás utáni kézfertőtlenítésre.

2020-ban született meg Baktérium Borka története, melyet az elmúlt években többször is feldolgoztunk már a Zöldikék Óvoda Pillangó csoportjában. Tettük ezt játékos keretek között a projekt módszer segítségével. A mese megszületése óta eltelt idő alatt tovább bővítettük a téma feldolgozását és az életkornak megfelelő, differenciált ismeretek átadásának eszközeit, módszereit. A mese megszületésekor kesztyűbábokat készítettünk, ezek a bábok folyamatosan részt vesznek azóta is a projekteinkben.

Baktérium Borka története

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy baktériumlányka, akit Baktérium Borkának hívtak. Baktérium Borka egy nagyon nagy családban élt. Nem volt olyan hely a Földön, ahol ne éltek volna testvérei. Voltak testvérek a vízben, a levegőben, a szárazföldön, de még az emberi testben is!

Ez a Baktérium Borka hasznos és az életünkhöz nélkülözhetetlen lányka volt, egy igazi kis katonalány. Naphosszat csak sétálgatott az emberi bőr felszínén, és őrizte, védte az idegen betolakodókkal szemben. Volt olyan nap is, hogy az emberek pocakjában teljesített szolgálatot, és ott tartott rendet. Védte a várat kívül-belül. Egy nap azonban hirtelen nagy zajra lett figyelmes: hatalmas sorban érkezett az ellenség, és dirr-durr, puszkagolyókkal támadták Borka várát. Bevetettek egy gonosz tervet is: lázzal, fejfájással, hányással és hasmenéssel fogják legyengíteni az ellenséget.

De Borka gyorsan riadót fújt a testvérei-nek, akik rögtön a segítségére siettek: jöttek földről, vízből, levegőből, és összefogtak: együttes erővel visszaverték a gonosz baktériumok támadását.

Megtudta mindezt a rossz baktériumok és vírusok királya, a **Korona-vírus**, és éktelen haragra gerjedt. Erős csapatokat kül-

dött szerteszét a világban, hogy legyőzzék Borka összes testvérét, és megbosszulják a vereséget.

Ám Borka és testvérei újra megvédték a váraikat. Szájmaszkot húztak, mindig alaposan kezét mostak, használtak kéz-fertőtlenítőt is, ezzel legyőzték a gonosz **Korona- vírus** király seregeit.

Végre újra visszaállt a béke a világban. Mindenki felszabadultan járhatott az utcákon, tereken. Visszatért az élet a Földre, és újra mosolygós felnőtteket és gyermekeket

lehetet látni a Föld nevű bolygón, Amerikában, Kínában, Hollandiában, Ausztriában és természetesen Magyarországon, azon belül is Ajka városában.

Zöldikék Óvoda falai újra életre keltek, és azóta is mindennap mosolygós és egészséges gyermekek nevetésétől hangos az épület.

Mesét kitalálta és lejegyezte:
Erdősi-Török Dóra óvodapedagógus és
Marton Livia mesterpedagógus

A projekt mesedramatizálással indul az óvodapedagógusok előadásában. A téma feldolgozása során kézmosásfelelősöket választunk, táblázatban jelöljük, hogy ki hányszor tüsszent és mos kezét.

A digitális kompetencia fejlesztésének lehetőségeit is kihasználjuk, alkalmazzuk az informatikai eszközök nyújtotta lehetőségeket az életkornak megfelelő differenciált megvalósítással, az egész-

séges kereteket megtartva. Bee-boot, laptop, tablet már ismert a gyermekeink számára, hiszen más témakörökben korábban is használtuk a csoportban ezeket az eszközöket.

Verselés, mesélés: – Baktérium Borka története (sajátfantázia-mese) – „Piszkos a kezem...” – Hétvári Andrea: Kézmosómondóka – „Katona bácsi hopp, hopp, hopp...” – „Hüvelykujjam almafa...” – „Víz, víz, tiszta víz...” – Beszélgetőkör: „Náthás vagyok, beteg vagyok...” – „B”-vel kezdődő szavak felsorolása.	Külső világ tevékeny megismerése: – A kézmosás lépései (kártyák sorba rendezése). – Mikor mosunk kezét? – A testápolás kellékei. – Milyen gyakran használjuk ezeket? – Vizsgálódás: bors, víz, szappan – így viselkedik a kosz szappan hatására. – Egészséges -egésztelen ételek képének válogatása, megbeszélése. – Gyógyszeresüvegekben tárolt baktériumok válogatása (fénymásolt baktériumképek). Matematikai tapasztalatszerzés: – Reszelt szappan készítése (hozzávalók kimérése, becslések, mértékegységek, halmazállapotok). – Ujjhajtogató kézlenyomatos számoló. – Hajgumis kézjáték. – Víruskommandó-kártyák – méret, szín, forma, mennyiség. – Gyógyszeresdobozok nagyság, alak szerinti válogatása.	
Mozgás: – Vírusfogó – „Takarítóbrigád” nagymozgásokkal – Várfalvédés: akadálypálya, egyensúlyozás kislabdadobással – Séták (gyógyszertárba, mentőállomásra, állatorvoshoz, fogorvoshoz, védőnőkhöz stb.)	Egészségét-projekt 	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: – Jár a malom... – Fehér liliomszál... – Mély kútba tekintek... – ÍTR: kék tulipán/tócsa használata, pályaépítés – Piszkos a kezem...
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka: – Nemezelt szappan készítése. – Őszi kép kézlenyomat-technikával. – Festékfújás-technikával baktériumok és vírusok készítése. – Én ezt a gyümölcsöt-zöldséget szeretem rajz elkészítése. – Élményrajz a sétákról.	Közös játék: – Víruskommandó – elrejtett vírusházak keresése a csoportszobában. – Közös készített gyümölcssaláta és zöldségkínáló készítése.	Egyéb ismeretek: – Takarékos vízhasználat. – A csapok elzárása. – Halmazállapotok: szilárd, folyékony, kemény, puha. – Egészség és betegség jellemzői. – Egészséges ételek kóstolása. – Reformétel-bemutató.

A témával kapcsolatos íráselőkészítő, logikai gondolkodást elősegítő játékos feladatlapokat és színezőket használunk, a gyermekek kedvence a kitűző tervezése. Saját szemléltető eszközöket és játékokat készítünk, ezeket használjuk a projekt során. A gyermekek pozitív visszajelzéseiből építkezve, azokra reagálva bővítjük tovább a tevékenységeink körét: védőnő látogatása, fogorvosi rendelő látogatása, Teddy Maci-orvosbemutató, gyógyszertári, mentőállomási látogatás, gyógyteák főzése az óvoda kertjében termesztett növényeinket felhasználva.

Büszkék vagyunk Örökös Zöld Óvoda címünkre. Zöld Óvoda – Élhetőbb jövő jó gyakorlatunk egyik almodulja az egészséges táplálkozás kialakításának

gyakorlatát öleli fel, ebből rendszeresen merítünk nevelőmunkánk során.

A projekt kiterjesztéseként január hónapban egy egész hetes rendezvénysorozatot tervezünk megvalósítani az egészséges életmód szellemében. Előzetesen plakát hirdeti majd a rendezvényt, ahol lesz közös torna a szülőkkel, prevenciós jellegű lábtorna a gyermekeknek, a témával kapcsolatos versek, mondókák, énekek színesítik majd a hetet, egészségtablót készítettünk közösen a gyermekekkel, meghívott előadókkal tartalmas előadásokkal készülünk a felnőttek számára, majd reformétel-bemutatóval zárul a hét a gyermekek által elkészített finomságokból.

Az elkészített ételekről receptkönyv is elérhető lesz. A vízivás kiemelt figyelmet kap majd a hét folyamán, ezzel készítjük elő a Happy Héten való részvételünket.

Az Oktatási Hivatal Bázisintézményeként a megvalósításról egy bemutatót is

fogunk tartani e hónapban a környék pedagógusai számára.

Természetesen a szülőkkel, a családokkal közösen és az ő támogató hozzájárulásukkal valósítjuk meg a programot. A családoktól pozitív visszajelzéseket kapunk, melyek megerősítenek minket abban, hogy jó irányban haladunk.

Török Georgina Erika
óvodapedagógus

Mesemondás könnyedén

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy hosszú, kanyargós út. Ez az út volt az én élıszavas mesemondáshoz vezető utam.

Szerencsésnek érzem magam, amikor arra gondolok, hogy már az egyetemen úgy tanultam, hogy a mese csoda, a mesélés varázslás, a mesehallgatás pedig kaland.

Korábban is, szakmai gyakorlataim alatt arra törekedtem, hogy megszerzett tudásomat és tapasztalataimat a gyermekek szolgálatába állítsam. A szabadjáték és a motiváció során megragadott gyermeki tekintetet ne veszítsem el a könyvek mögé rejtőzve. De ez számomra sokáig nem sikerült, mert hiányzott valami nagyon elemi...

Ezért elindultam szerencsét próbálni, és megfogadtam, hogy addig meg nem állok, amíg meg nem lelem a Napot, a Holdat és minden fényes csillagot. A Nap az a bizo-

nyosság számomra, hogy én magam is képes vagyok mesét mondani. A Hold az a kísérő, segítő módszertan, mely támogatást nyújt (Pompás Napok módszertana). Az összes újonnan megismert és régről felelevenített mese, mely a fejemben és a szívemben él, pedig fényes csillagokként ragyognak.

Megtaláltam hát azokat, amiket a legjobban kerestem, és később, gyakorló óvodapedagógusként tapasztaltam, hogy a mindennapjainkat hogyan szőtték át a

mesék. Elengedhetetlennek tartom, hogy a gyermekek otthoni és óvodai környezetben is hozzájussanak ahhoz az élményhez, amit az élıszavas mesélés során kapnak. Úgy gondolom, hogy a gyermekeknek még soha nem volt szükségük annyira arra, hogy belső képeket legyenek képesek alakítani, és azokon keresztül éljék meg a történeteket, mint napjainkban.

Azt hiszem, mesélnünk kell, hogy boldogan éljünk, míg meg nem halunk!

A TEHETSÉGFEILŐDÉST TÁMOGATÓ KÖRNYEZET SZEREPE

Prof. Dr. Gyarmathy Éva

klinikai és neveléslélektani szakpszichológus, tudományos főmunkatárs
([MTA] TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Kutatóintézet)

A fejlesztő környezet átalakítása, avagy tehetségfejlesztés címkék nélkül¹

5. Az elhanyagolt téri-vizuális képességek

A tehetséggondozás egyik nagy tévedése a téri-vizuális képességek ignorálása. „Valami művészkedés, persze a művészeti tehetség része, de amúgy nem túl érdekes”, mondja a félművelt tehetséggondozó szakember a tehetségfejlesztés egyik legfontosabb területéről.

A szülők is csak, mint majd elhagyandó játékot említik például a LEGO-t. Legfeljebb, ha LEGO robottal játszik a gyerek, akkor tartják „hasznosnak”. A kislányok nem is gyakran jutnak hozzá az ilyen építő/szerelő játékokhoz, és így a háromdimenziós térben alig kísérletezhetnek.

A tehetségtanácsadón a szülők a gyermekek nyelvi, logikai-matematikai képességeit hangsúlyozzák, miközben gyakori, hogy maga a gyermek a téri-vizuális terü-

leteken érzi magát igazán jól. Nem azért, mert művész vagy mérnök akar lenni, hanem mert a térben végzett műveletek élménye megfogja.

A gondolkodásfejlődésben rendkívüli fejlesztő hatással bír a térbeli gondolkodás. Központi szerepet játszik a matematika tanulásában és az erős téri képességekkel rendelkezők. A természettudományos, technológiai, mérnöki és matematikai teljesítményekben is előnyt élveznek, miköz-

ben általános gondolkodásfejlesztő hatása is van a térbeli gondolkodásnak.² Mégis, a térbeli gondolkodás, úgy, mint a térbeli kapcsolatok felidézésének, létrehozásának, manipulálásának és értelmezésének képessége, gyakran hiányzik a gyerekek formális oktatásából is, vagy legfeljebb marginálisan jelenik meg.

A viszonylag gyenge iskolai matematikai és verbális gondolkodással rendelkező, de téri képességekben kiváló tanulók az

¹ MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program keretében készült tanulmány.

² Wai J., Lubinski D., Benbow C.P. (2009): Spatial ability for STEM domains: Aligning over 50 years of cumulative psychological knowledge solidifies its importance. *Journal of Educational Psychology*, 101 (4), 817–835

igényeikre szabott oktatás hiánya miatt az iskolában gyakran rosszul teljesítenek, és már az óvodai tevékenységek végzésekor is hiányosságok mutatkoznak náluk. Az ilyen erős térbeli képességekkel rendelkező gyerekek legtöbb esetben nem szeretik az iskolát, és nehezen figyelnek az órákon. Ezek a gyerekek jellemzően tanulási zavarokkal küzdők és/vagy szociokulturálisan hátrányos háttérrel érkezők. Az így iskolai kudarcot szenvedő, a főleg téri képességekben kiemelkedő tanulók, akik akár igen tehetséges gyerekek lehetnek, a jobb matematikai vagy verbális tehetséggel rendelkező diákokkal összehasonlítva nagyobb valószínűséggel hagyják el korán az iskolát, sőt, gyakrabban kerülnek bajba a törvénnyel.

A térbeli gondolkodás, a szimbolikus információk mentális vizualizálásának, átalakításának és felismerésének képessége kapocs a matematikai és verbális gondolkodáshoz, de ez a kapocs eltérően fejlődhet. Az iskolai készségekben gyengébben teljesítő gyerekek agya a háromdimenziós térben kiváló, de kevésbé hajlik a papír- vagy képernyő alapú kétdimenziós térre való átfordítás felé. A formális oktatás nem veszi figyelembe ezt az eltérést, és nagyon hamar, szinte felkészítés nélkül löki a gyerekeket a kétdimenziós feladatokba. A szemléltetés, a kézzel fogható tananyag hiányzik, és ez súlyos károkat okoz.

A tehetséggondozásban az átlagosnál nagyobb jelentősége van a kudarcoknak, illetve a harmonikus képességfejlődésnek, mert nagyobb a tét. A tehetségek ellátásának utat kell mutatni az oktatás számára, és nem követni annak hibáit. Egyik ilyen lehetőség a tudatos téri-vizuális fejlesztés, amely a különböző fejlődésű gyerekek sajátosságainak kiszolgálását teszi lehetővé. A fejlesztésben kulcselemek:

- A három- és kétdimenziós terek közötti átjárás.
- A téri viszonyok, műveletek megnevezése.

A megismerést kézzel fogható szintre kell vinni. A tapintás, a forgatás, a manipuláció, átalakítás és bármi, amit a kézzel vagy általában szenzomotorosan tehet a gyerek, sokszoros kapcsolatokat épít az agyban. A dimenziók átjárása, például a kézzel megtapasztalt dolgok képének megtekintése, lerajzolása és megnevezése a legtriviálisabb és legbiztosabb fejlesztés.

A kisgyerekek szívesen építenek, remek fantáziájuk van, ami a kreatív gondolkodás egyik eleme, és fontos tevékenység. Egészen más fejlesztő hatása van azonban annak, amikor minta után kell valamit megvalósítani. Például a LEGO előrajzolt, kétdimenziós építményei éppen erre szolgálhatnak. Azok a gyerekek, akik a 2-ből 3 dimenzióra váltásban nem elég erősek, szívesebben alkotnak saját fejükben elképzelt építményeket. Az ő esetükben érdemes különféle egyszerűbb, de érdekes alkotások mintáit adni az építéshez, hogy elkezdjen fejlődni a gondolkodásban kiemelkedően fontos részfunkció: a dimenziók közötti átjárás. Minden tevékenység megfelel erre, amely dimenzióváltást kíván.

Az építőjátékokon túl ott van a papírhajtogatás. Az origami ezeréves, eredetileg keleti játék, amely a vizuális és téri képességeket erősíti, valamint specifikus nyelvfejlesztés is, a problémamegoldás kézzel fogható megközelítése, a türelem és a koncentráció gyakorlásának eszköze. Az új-jak tudatos irányítása a hajtogatás során az arányokkal, irányokkal összekapcsolódik. Ennek azért van nagy jelentősége, mert a tér leképezése a mozdulatokkal különösen jól megerősödik.

A stratégia társasjátékok, mint például a malom vagy a sakk, többek között azért is a kognitív fejlődést támogató játékok, mert bár kétdimenziós térben történik a mozgás, de a bábok maguk háromdimenziósak. Vagyis egyszerre van jelen a kétféle dimenzióban gondolkodás.

Bármelyik téri-vizuális tevékenység fejlesztő hatását megnöveli a verbalitáshoz kapcsolás. A szavakkal történő irányítás az origamiban természetesen adódik, ha nem csupán hallgatag utánzásról van szó. A mozdulatokhoz azok irányának és arányának megnevezése kapcsolódik. Átlósan, félbehajtva, negyed és harmad kifejezések természetes értelmet nyernek, és a mozdulatokkal stabil, mély tudást hoznak létre.

Az építőjátékok esetében is alkalmazható a mozdulatok, téri-vizuális információk és a nyelvi kifejezés összekapcsolása – fölé, mellé, tőle jobbra, nagyobb, kétszer akkora, kocka, kúp alakú stb. A stratégia játékokat sem kell némán játszani, hanem a lépések megnevezésével lehet tudatosítani a téri mozgásokat – előre, átlósan, melléje, szomszédos, hármalt lép stb.

Polgár Judit képességfejlesztő módszerei³ éppen ezért rendkívül fejlesztő hatásúak, mert nem a sakkozás a céljuk, hanem a játékos fejlesztés a mozgásos-téri-vizuális-verbális területek összekapcsolásával. A sakk ennek eszköze.

A fejlesztés csúcra járatható azzal, hogy miután a gyerekek megtanultak valamit, azt a társaiknak át kell adniuk. Nem csupán megmutatni, hanem el is kell magyarázniuk. Ezzel máris a leghatékonyabb fejlesztést biztosíthatja a tehetséggondozó, hiszen valaminek a megtanítása során a megszerzett tudását a területen való alapos explorációval, többféle modalitásban, többek között verbálisan is átjárva ismétli át.

³ <https://www.polgarduditmodszerek.hu/>

LÁJKOLJ MINKET A **facebook**-ON IS!

Az Óvodai Nevelés folyóirat Facebook-oldalát az alábbi linken érhetitek el:

www.facebook.com/ovodainevelés

Dr. Baracsi Katalin

LL. M családügyi szakjogász, LL. M infokommunikációs szakjogász, internetjogász, közösségi média-tréner

A reklám és a gyerek (1. rész)

A marketing világának alaptétele, hogy kutyával, gyerekkel mindent el lehet adni. De vajon ez minden esetben jogszerűen, a gyerek legfőbb érdekét szem előtt tartva történik? A reklámok varázslatos világa nézőként és résztvevőként is beszippantja a gyerekeket. Cikksorozatomban annak járok utána, hogy hogyan hatnak a reklámok a legkisebbekre. Az első részben azt mutatom be, hogy milyen aggályok és jogszabályi kötelezettségek vetődnek fel, ha a gyerek csak befogadója a reklámnak.

A Gazdasági Versenyhivatal 2015 januárjában adta közre a gyermekeket célzó reklámokkal kapcsolatos kutatását, amely a következő főbb megállapításokat hozta:

- a gyermekek nagymértékben fogékonnyak a műsorok között levetített reklámokra (80% felett),
- a reklámok (és áttételesen a hirdetések) kihasználják a gyermekek gyűjtőszenvélyét,
- a hirdetésekben bemutatott képek befolyásolják a gyermekek általános világméltóságát,
- a gyermekek nem képesek kritikusan szemlélni az őket célzó reklámokat.¹

A digitális reklámok egyre nagyobb térhódítása nyomán ezek a hatások bizonyosan felerősödtek.

Az Európai Bizottság 2016-ban megállapította, hogy olyan átláthatatlan és kifinomult eszközökkel találkozhatnak a gyermekek az online játékok, applikációk, közösségi médiumok használata közben, amelyekről egyáltalán nem tudják és nem is ismerik fel, hogy reklámok. Ennek tipikus példái a beágyazott és keresőmarketinges reklá-

mok, amelyek nem mellesleg a gyermekek adatainak jogszerűtlen felhasználását is felvetik. A gyermekek közti folyamatos versengés, saját személyiségük megtalálása és kibontakoztatása a reklámok és azok üzenetei káros irányba befolyásolhatják a gyermekek személyiségfejlődését. A reklámozott termékkel azt próbálják elhitetni a kiskorúval, hogy mindenképp szüksége van a reklámban bemutatott tárgyra, szolgáltatásra, az adott termék fogyasztása vagy megvásárlása különleges előnyökhöz, szerephez juttatja őt. Ha pedig nem jut hozzá, akkor egyértelműen kiszorul a társadalomból, abból a közösségből, ahol a feltétel nélküli elfogadásra törekszik.

A piaci szereplők között bevett gyakorlatnak számít a gyermekkorúak reklámokkal való elérése. Bár ez önmagában nem tilos, vannak jogsértő helyzetek is. A hazai szabályozásban a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény mellékletének 28. pontja a következőképp fogalmaz:

28. Reklámban gyermekkorúak közvet-

len felszólítása a reklámozott áru megvétele, illetve igénybevétele vagy arra, hogy győzzék meg szüleiket vagy más felnőttest, hogy vásárolja meg számukra a reklámozott árut.

Azaz minden egyéb feltétel nélkül a fenti körülmények megvalósulása esetén tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról beszélünk, amivel szemben meg kell védeni a gyerekeket, hogy maradéktalanul érvényesüljenek fogyasztói jogaik.

A Gazdasági Versenyhivatal a 2020. február 21-én kiadott „Gyermekeknek szóló reklámok” ajánlásban külön pontban fogalmaz meg iránymutatásokat az online reklámok esetére is. Ezek az ajánlások nemcsak a piaci szereplők számára lehetnek hasznosak, hanem a szülők képességeit, készségeit is fejlesztik, hogy az online térben hányféle formában és felületen találkozhatnak reklámmal gyermekeik. Ezen keresztül talán ők maguk is hatékonyabban segíthetik gyermekeiket az online információs tengerben.² A következő részben annak járok utána, hogy mi van akkor, ha a gyerek maga reklámoz.

¹ A kutatást a GVH megbízásából a TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt. végezte. A kutatási anyag online elérhető: http://www.gvh.hu/akadalmintes/data/cms1030533/TARKI_tanulmany_gyerekes_kutatas.pdf

² <https://gvh.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2020-as-sajtokozlemenyek/gyermekeknek-szant-reklamokrol-szolo-tajekoztatoval-segiti-a-versenyhivatal-a-vallalkozasokat>

Főris Marietta

óvodapedagógus, családkonzulens, a Csip-Csip Csodák Magánóvoda intézményfenntartója

A digitalizáció helye és szerepe az óvodáskorú gyermekek életében (5. rész)

Rövid távú képzés – Budapest

A közös munka Budapesten folytatódott – 4 napos rövid távú képzés keretén belül.

A magyarországi ÓNAP bemutatása és a pályázó intézmény helyi programjának ismer-

tetése során a **szükségletek mentén történő óvodai nevelés kiemelése volt fókuszban – a kérdés az volt, hogyan illeszkedik ebbe a szemléletbe a korszerű digitális oktatási módszer, eszköz?** A gazdasági és technológiai fejlődés robbanásszerű volt az elmúlt évtizedben, így a pedagógusok sem marad-

hatnak ki az IKT-kompetencia fejlesztéséből, a digitális eszközök óvodai nevelésbe történő integrálásából.

A kerekasztal-beszélgetés fő vonala az óvodás gyermekek eszközhasználati szokásai voltak, a partnerországok hasonló tapasztalatokról számoltak be, **egyre több**

óvodáskorú gyermeket „szippantanak be” a digitális kütyük és játékok.

Az óvodai digitális módszerek nem elsősorban a klasszikus videojátékok, hanem a fejlesztő-, felzárkóztató-, készségfejlesztő játékok, amelyek során a digitális eszközök megjelennek az óvodai nevelésben. Pl. robotika, a padlórobotok használata – mely fejleszt az algoritmikus, logikus gondolkodást, a kooperativitást, a figyelmet, a koncentrációt, a kudarctűrő-képességet, ugyanakkor játékos tevékenység a kicsik számára. Jól használható az SNI-s, BTMN-es gyermekek esetében, valamint segíti a tehetséggondozást is.

Ennek pontos ismertetése nagyon fontos a szülők számára, hogy meg tudják különböztetni az óvodai tevékenységek során alkalmazott eszközhasználatot a túlzott és függőséget okozó videojátékoktól. Fontos információként jegyeztük meg, hogy egy óvodás gyermeknek 20 perces eszközhasználat után minimum 2 órányi szabad levegőn való mozgás kell ahhoz, hogy az idegrendszeri és mentális fejlődése optimális maradjon.

Az esélyegyenlőség, a fejlesztő, felzárkóztató lehetőségek nagy jelentőségűek, partnereink pedagógusai számára is kiemelkedőek. Az előadók az autizmussal élők kapcsán a diverzitásról, mint értékről beszéltek, dr. Bakonyi Anna a neurotipikusan fejlődő

és az eltérő fejlődésű gyermekek óvodai nevelésének különbözőségét, a lehetőségeket, az integráció nehézségeit és sike-reit taglalta.

Havasi Ágnes DATA-módszerről beszélt, egy mobil applikációval ismerkedtünk meg, ami jelentősen megkönnyíti az autizmussal élők mindennapjait, és támogatja a szokásrendszer kialakítását.

Tari Annamária a különböző generációk tekintetében beszélt a digitális világról, jelentősen érintve mindennek a pszichiátriai vonatkozásait.

A balatonarácsi Csillagkert Református Óvodában megismerkedtünk a kistérség digitális módszereivel és eszközeivel Szabadi Edit módszertani előadásában.

Az óvoda-iskola átmenet kérdésével a Tihanyi Bencés Iskola tanító nénije által foglalkoztunk. A bemutatóóra nagyon informális volt – a kisdíjak otthonosan mozogtak a digitális eszközök világában, láthattuk, hogyan valósul meg a differenciált, egyéni bánásmód, mennyire releváns a digitális tábla használata az óra során – jó gyakorlatként értékeltük, hogy a tanítónő sokmozgásos, éneklős feladattal egyensúlyozta a digitális tábla használatát, ügyelt a gyermeki szükségletekre, az óvoda-iskola átmenet ki-méletessége megjelent a játékos feladatokban.

A megbeszélésen egyeztetettük az óvoda feladatait az iskolai előkészítést illetően, és rálátást, megerősítést kaptunk az iskolai elvárások tekintetében. A látogatott órák nagyon jó volt szembesülni az óvodai élet játékoságának folytatásával, alkalmazkodva ezzel a gyermekek életkori sajátosságaihoz – összecsengett ennek az iskolának az óvoda irányába vélt és várt előkészítő szerepe. Egyezett az óvodai és az iskolai korszerű módszertani szakmai nézet a digitális eszközhasználat kérdésében. Megfogalmaztuk, hogy jelentős prevenció munkára van szükség a szülők tekintetében, az eszközhasználat szokásait illetően.

Egyetértettünk abban, hogy nem az eszközök megjelenésével és használatával van probléma, hanem fontos lenne kialakítani az eszközhasználat kereteit, határok közé szorítani az óvodáskorú gyermekek eszközhasználati szokásait, és monitorozni/korlátozni az online világban töltött időt és teret. Ebben a kérdésben a kompetenciahatárok betartásával jelentős edukáció szükséges. Kiemelt jelentőségű ebben a kérdésben a felnőttek mintája, eszközhasználati szokásai.

A partnerség betekintést kapott magyarországi óvodai és iskolai digitális lehetőségekről, módszerekről, az eszközök használatával kapcsolatban budapesti és kisvárosi viszonylatban is.

(A következő lapszámban folytatjuk.)

KÖNYVAJÁNLÓ

Dr. Pálfi Sándor:

Az óvodai játék a gyermekközpontúság mutatója

„Kedves óvodapedagógus kolléganők, kollégák, kedves óvodapedagógus-hallgatók!

Ez a személyes hangvételű óvodapedagógiai kézikönyv... az óvodai szabad játék védelmét hirdeti, miközben alapprogramunk szellemisége tükrében rámutat, elemzi és értékeli az óvodai mindennapok gyakorlatát. Teszi ezt a szerző, dr. Pálfi Sándor, mint:

- óvodapedagógus,
- az óvodapedagógus szak képzésfelelőse, vezető oktatója,
- az óvodai gyakorlat vezetője,

valamint, mint elismert hazai, külhoni és nemzetközi szakember, aki szakmai hírnevét tudományos fokozattal, óriási óvodapedagógiai és gyakorlati munkásságával és nem utolsósorban karizmatikus egyéniségével vívta ki.

A kötetben nem mindennapos módon gyűjtöttük össze a szerző gondolatait. Előadásainak hanganyaga alapján válogattuk csokorba a szakmai anyagot. Mint sorozatszerkesztő, szeretném megosztani azokat az elveimet, amit igyekeztem követni a szerkesztés során, miközben jómagam is számtalan értékes gondolattal gazdagodtam. Így, törekedtem arra:

- hogy megőrizsem az előadások közvetlen, szuggesszív stílusát,
- hogy érzékeltessem az előadó mély elkötelezettségét az óvodás gyermekek nevelése érdekében,
- hogy tetten érhető lehessen az a sokoldalú óvodapedagógiai és -pszichológiai összefüggés, amely az óvodás gyermekek szabad játéktevékenységének jogos szükségletéből adódik,
- hogy a jelen hazai és külföldi óvodai gyakorlatról képet kaphassunk,
- és hogy az előadások érzelmeivel fűtött hangulatával követésre alkalmas mintát szolgáltatassak.

A kifejtés a kedves olvasó számára szakmai élményt kínál, miközben elgondolkodásra és önelemzésre, nevelőmunkájának felülvizsgálatára és megerősítésre készíti.”

Körmöci Katalin †

Dr. Szarka Júlia

főiskolai tanár, pedagógia szakos előadó, ének-zene tanár (Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar)

Zenei jó tanácsok a gyermek zenei fejlődésének támogatásához

(6–7. rész)

A mackós napokhoz és a farsanghoz kapcsolódó zenei tevékenységek

Kijelölhetünk egy olyan napot, hetet, amikor arra biztatjuk a gyerekeket, hogy hozzák be a számukra kedves mackót! Az óvodapedagógus „kedvenc macija” lehet egy olyan báb, amellyel elkezdí a mondókát.

Dirmeg-dörmög a medve

• Egyenletes löktetéssel mozgatva-táncoltatva, amelyet a gyerekek kezükben lévő mackóval utánoznak, *ameddig a gyerekek igénylik*, de legalább öt-hatszor.

• Aki szeretné, bemutatja a saját mackóját (az egyenletes mozgás meglétének „felmérésére” nyílik lehetőség).

• Aki tudja a gyerekek közül, mozgathatja a mackót a mondóka ritmusára is.

Mackó-mackó ugorjál

• A játékok „nyugalomba helyezése” után mozgásos találós kérdés: milyen dalos játékot ismerünk, amelynek főszereplője a mackó?

Felismertetés dallamotívumról, játékról, fejdíszről stb.

• A dalos játék a csoport által ismert játékkal (az ÉNŐ bonyolult játékát észszerűen leegyszerűsítjük a *játszó csoport fejlettségi szintjéhez*).

• Az énekes játék igény szerinti számú játéka (óvodapedagógusi modell: tiszta éneklés, esztétikus mozgás).

• Fejlettebb csoporttal és megfelelő létszám esetén próbálkozhatunk az „előírt” játékkal is, a kettős körben a nagyobb ugrások, bonyolultabb szabályok esetében sokféle fejlesztésre van mód;

Mackó brummog: irgum-burgum című, gyakorta feledésbe merült dalunk is jó lehetőség a mackós dalok bővítésére: sőt kitalálnak mozdulatsort a komponált dallamra:

• morgós hangszínnel, szomorú-lassú egyenletes járással ballagnak a szabóhoz, az 1–2. versszakban,

• pl. mézet kennek a képzeletbeli kenyérre a 3.-ban,

• fejcsóváló, didergést utánozó mozdulatok a 4.-ben,

• a kevésbé használt hangkészlet (dó – szó, lá – szó) bonyolultabb dallamfordulatai miatt célszerű a tiszta éneklésre vigyázni, és pedagógusmintával szoktatni a gyermekeket ilyen dalokhoz is!

A következő dalok az évszaktól, programtól függően kerülhetnek előtérbe, de hasonlóan érdekes fordulataik miatt jó lenne többször felcsendülniük.

Brumm-brumm, Brúnó – farsangi invitálás

Jön a tavasz, megy a tél – tavaszvárás

Ha a gyerekekben „mackó-ügyben” felmerül a dalok éneklésének-hallgatásának igénye, ne fosszuk meg őket tőlük!

A bundám szőrös

• zenehallgatás a svájci népdal felhasználásával (Törzsök), az óvó

átélt, különböző hangszíneket imitáló énekével varázsolja el a hallgatókat.

A projektben mindezeket követheti

• **Mackócsalád játéka** a gyermekek vállalják a mamaszerepet, és brummogással hívogatják magukhoz az „erdőben eltévedt”, csukott szemmel sétálgató bocsokat. A hangirányok megfigyelését nehezíthetjük a mélyebb hangú mamának magasabb hangon történő válaszadással.

• **Vizuális tevékenység** ajánlása, mackóbáb készítése, mézescsupor agyagozása... stb.

• **Mackókiállítás** szervezését, amelyre szülőket, más csoport gyerekeit is meghívhatunk! SOK SIKERT és élménygazdag ZENEI mackós projektet kívánok!

Farsang

A téli zenei programok legizgalmasabbja a farsang, amely sokat javult: talán kevesebb a jelmezek miatti sírás, a bemutatkozás elmondásának izgalma. A jelmezverseny „kitiltása” javasolt, mert stresszelheti a gyereket, de aki énekelve mutatja be a jelmezt, nagyon dicsérjük meg!

1. fotó: Itt a farsang...

A leggyakrabban felhangzó farsangi dal Kodály zenéje Gazdag Erzsébet szövegére, amelyben a zeneszerző tudatosan írta olyan „fura” kvintugrásnak lefele, mert ez is jusson el a fülünkhöz, nem csak a ré-lá, leugró kvárt. Az ÉNŐ 17. kiadásában a szövegben is elírás van, mert először mozsár durrog, és utána a kosár szeretne táncolni (nincs kétszer a mozsár).

Igazak a kodályi intelmek arról, ha nem írnak a zeneszerzők megfelelő dalokat az ifúságnak, akkor nem lesz, aki meghallgassa őket a koncerteken.

Lapozzátok át a Forrai-köteteket (az Európait is), rakjatok össze zenei „projekteket”, melyekből sokat látok e lapban is, de zenei átgondolást az óvodapedagógus részéről nem mindig találok, csak 2–3 dal említését!

Legyünk tudatosabbak, legyen a tarsolyunkban olyan zenei lista, amely a **gyermek hangulatától, éneklő- és játszókedvétől függően „elővehető”, véghezvihető!**

Itt a farsang

Kodály Zoltán – Gazdag Erősi

1. Itt a farsang, itt a tél, ha a ré-lá, leugró kvárt. A kosár szeretne táncolni, mozsár durrog a mozsár.

2. Dirmeg-durrog a mozsár, táncosra vár a kosár, A kávészem írt neki, míg az őrök pergeti.

3. Hej-hej-hej, vigalom! Habos fánk a jutalom, Mákos piskóta, babkóvár, őrök van a parádé.

Horváthné Aczél Judit

mester óvodapedagógus, TSMT-terapeuta (Szent László Óvoda és Bölcsőde, Jászszentlászló)

A mozgás szerepe az óvodáskorú gyermekek fejlődésében (5. rész)

Az egyensúlyrendszer fontossága

Az egyensúly rendszer nem véletlenül egy külön munka témája. A mozgás meghatározója, fontos szerepet kap minden mozgásos cselekvésben. Szabályozza a helyzetváltoztatást, és amikor mozgunk, ez tartja fókuszban a tárgyak képét. E rendszer alapfeladata a szenzoros és motoros rendszerek összekötése, amelyek megfelelő működése, mint előző munkáimban is hangsúlyoztam, a sikeres iskolai beválás meghatározó tényezője.

Mozgásfoglalkozásokon, az udvari játék során tapasztalhatjuk, hogy egyes kisgyerekek nem tudnak a pad merevítőjén lelépés nélkül végigmenni, egy lábon minimális ideig tudnak megállni, vagy még 6–7 évesen sem tudnak kétkerekű biciklivel közlekedni. Igen, az ő egyensúlyozási képességük nem megfelelő. De gondolunk-e az egyensúlyproblémájára akkor, ha azt tapasztaljuk, hogy a kisgyerekek

- kerüli a váratlan, vagy gyors mozgásokat,
- nem szereti, ha a lába elemelkedik a talajtól, nem szeret liftezni, fél a mozgólépcsőn,
- autózás közben émelyeg,
- gyakran megbotlik, elesik,
- fél az eleséstől, fél a magasban, tériszonya van,
- ha mégis elesik, nem tudja megfelelően védeni magát,
- a lépcsőn csak korlátfogással, lefelé utánlépéssel jár,
- fordulás, irányváltás után megzavarodik, gyenge a tájékozódó képessége,
- élvezzi és keresi a gyors, forgó mozgásokat, nem szédül el,

- folyton izog-mozog, folyton billeg, ismétlődően rázza a fejét,
- szeret fejjel lefelé lenni,
- merész, vakmerő, nincs félelemérzete,
- szorongó, fél az újtól, a másztól,
- nem tud a szemével fixálni,
- figyelemzavara van,
- rendellenes az izomtónusa (túl gyenge vagy túl feszes),
- fejletlen a kétoldali (bilaterális) koordinációja,
- gyakran panaszkodik fáradtságra,
- nehezen tervezi meg az újszerű mozgást,
- kialakulatlan a dominanciája (kéz, láb, szem, fül)?

A jól működő vestibuláris érzék egy nagyon bonyolult rendszer kiegyensúlyozott működésének köszönhető szervezetünkben. Miért beszélhetünk rendszerről?

1. Biológiai ismereteinkre visszaemlékezve tudjuk, hogy az egyensúlyszerve a belső fülben található. Az ebben található folyadék elmozdulása a rendkívül érzékeny szőrsejtek segítségével jelzik az agynak a fej – test

elmozdulását, mozgását, annak irányát, szögét, gyorsaságát.

2. Ezenkívül a látás (mint külső információfelvétel) is fontos, hiszen a vizuális ingerek a szemből információt jeleznek a test körülményéről. A látás többféleképpen szolgálja a motoros kontrollt, lehetővé teszi a tárgyak beazonosítását a térben és a mozgásaik meghatározását. A látásnak fontos szerepe van a poszturális kontrollban (testhelyzetek beállítása és megtartása), a helyzetváltoztatásban és a manipulációban.

3. Másrészt a testben lévő érzőidegek (bőr, izom, ízület) információi szintén a test helyzetéről küldenek „jelentést” (proprioceptív, belső önérzékelés).

De nem csupán ez indokolja a rendszer szóhasználatát, hanem az is, hogy agyunk több területének, központjának együttes munkája hozza létre mozgásunk egyik alapját, az egyensúlyt. A bonyolult neurobiológiai kapcsolatrendszerben szerepe van az agytörzsben található vestibuláris magvaknak, a kisagynak, és a leszálló gerincvelői pályáknak, amik az agy különböző

Bekötött szemmel a labirintusban - szabad játék

Egyensúlyfejlesztés lehetőségei felkínálásával

Mozgásdél előtt a tornaszobában

szakaszait kötik össze a gerincvelő motoros sejtjeivel. Az egyensúlyérzék a vestibuláris rendszer érettségétől, valamint a vizuális, propioceptív rendszerek információinak felhasználási és beépítési képességétől függ (Lakatos K., 2000).

Az egyensúlyérzék esetében 4 területet különböztethetünk meg: a statikus, a dinamikus, a hordási egyensúlyt, valamint a repülés közben megtartott testhelyzetet. Az első esetében az állásban, térdelésben, ülésben, fekvésben stb. végzett, valamint a passzív mozgatóval járó gyakorlatokról beszélhetünk. Tulajdonképpen képesség a biztos (stabil) testhelyzetek fenntartására.

A dinamikus egyensúlyérzékelés a nagyobb sebességű elmozdulással, gyorsítással, lassítással, fékezéssel, forgásokkal, fordulatokkal járó mozgások esetében szükséges az egyensúly megtartásához.

A hordási egyensúlyérzéket a tárgyak egyenes vonalú mozgása során alkalmazzuk, megakadályozva, hogy egyik leessen a másikról, vagy kiboruljon stb.

A „repülés” alkalmával, amikor a test pilanatnyilag elemelkedik a talajtól, az izmok megfeszítésével meg kell tartani a leérkezésig az egyensúlyt (pl. ugrások során).

Amikor a gyerekek bármilyen elmozdulással járó tevékenységet folytatnak, akkor fejlődik az egyensúlyérzékük. A test ugyanis mindig egyensúlyi helyzetre törekszik, és ha ebben változás történik, felborul az egyensúly, súlypontváltozás áll be, akkor azonnal az izmok működésbe hozásával igyekezik az eredeti állapotot visszaállítani. Ahhoz, hogy ez minél tökéletesebben megtörténjen, az a dolgunk, hogy sok-sok egyensúlybomlással járó feladatot adjunk a gyerekeknek. „Az egyensúlyérzék fejlesztése nem más, mint hogy folyamatos gyakorlással bejártatjuk az idegpályákat, és ezt az edzést már óvodáskorban el kell kezdeni” (Pappné Gazdag Zs., 2002).

Az egyensúlyrendszer olyan érzőrendszer, aminek a működését egészen másképp érzékeljük, nem speciális érzések feldolgozásának útján. Folyamatosan „teszi a dolgát” szervezetünkben. Ha a működése zavart szenved, az akkor más érzeteken keresztül nyilvánul meg (S. Goddard, 2015).

Szó volt fentebb a látás és az egyensúlyrendszer kapcsolatáról. A szemmozgások az egyensúlyrendszer befolyása alatt vannak (C. Stock Kranowitz, 2012), így annak zavarai is egyensúlyfejlesztéssel javíthatók. Ez azért is nagyon fontos, hiszen az iskolában az íráshoz, olvasáshoz elengedhetetlen a szemfixáció, a táblára és a füzetbe tekintés rugalmas végrehajtása, a mozgó tárgyra való fókuszálás képessége.

A belső fülben két szervünk helyezkedik el, az egyensúlyi és a hallószerv. Két szerv, aminek működése szorosan összekapcsolódik, hiszen közös folyadékban helyezkednek el, és ugyanazon az idegen továbbítják a felvett információt (S. Goddard Blythe, 2015), bár más központokba juttatják el. Ebből következően az egyensúlyzavar hozzájárulhat a beszédfejlődés nehézségeihez. Nem megfelelő fonémahallás, beszédértés, artikulációs nehézségek okozhatnak tanulási nehézségeket.

Nem utolsósorban meg kell említeni a primitív reflexek és az egyensúlyrendszer kapcsolatát. A primitív reflexek velünk született, automatikus, az agytörzs által irányított, a túléléshez elengedhetetlen sztereotíp mozgások (S. Goddard Blythe, 2015). (lásd http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Ertelmileg_akadalyozottak_kortana/71_jszltek_csecsemk_reflex_zavari_kros_tnetei.html). Abban az esetben, ha ezek nem integrálódnak a megfelelő időben, és nem lépnek a helyükre a további fejlődéshez szükséges testtartási, egyensúlyi és védekezőreflexek, akkor ez megakadályozza újabb készségek kialakulását, és éretlen vi-

selkedési formák megjelenését okozzák (ami természetesen nem jelent fogyatékoságot). Az egyensúlyi rendszer a reflexekkel szorosan együttműködve biztosítja az egyensúly megőrzését, a test védelmét, pl. hasra esésnél kézzel kitámasztunk, és fejünket emeljük, így arcunkat megóvjuk.

A le nem épült reflexek gátolhatják az egyensúlyrendszer működését, és az egyensúlyi rendszerből származó rendellenességek primitív reflexreakciókat válthatnak ki (S. Goddard Blythe, 2015).

Összefoglalóan tehát elmondható, hogy a vestibuláris rendszer részt vesz minden érző információ (fény, hang, mozgás, elmozdulás, gravitációs hatás, légnyomás, hő, íz, szag) szűrésében, összehangolásában még az agyba érkezés előtt. De ugyanígy „felügyel” minden válaszreakcióra is. Felelős a látás, hallás, egyensúly, mozgás, magasság, mélység, távolság, szaglás, ízlelés, idő, irány stb. szabályozásáért.

Tehát amikor fejlesztőmunkánk során feladatunk tűzzük ki az egyensúly+érzék fejlesztését (azaz mozgásra ösztönözünk), akkor tulajdonképpen hihetetlen módon az egész személyiséget, minden területet alakítunk. **Ezért olyan fontos, hogy minél többet adjunk lehetőséget a gyerekeknek a mozgásra, az egyensúlyozásra.** Ugyanakkor nagyon figyeljünk oda, hogy valóban mindegyikük él-e ennek lehetőségével! Különösen veszélyeztetettek azok a gyerekek, akik keveset szaladgálnak, sokat ülnek asztalnál, általában homokoznak, sétálgatnak, összeségében passzívak, vagy éppen túlmozgások, illetve a fent leírt tüneteket mutatják. Az ő esetükben elképzelhető, hogy tudatos egyéni fejlesztésre van szükség. Ha egy gyermeknél problémát látunk, tájékoztassuk a szülőt! Minél fiatalabb korban forduljunk szakemberhez, aki nemcsak a másodlagos tüneteket, hanem az azokat kiváltó okokat is feltárhatja és orvosolhatja.

IRODALOMJEGYZÉK

- **Lakatos Katalin:** Az állapot- és mozgásvizsgálat. *BHRG Alapítvány, 2008*
- <https://www.mozgasfejlesztas.hu/cikkek/hintazassal-is-sokra-viheti.html>
- **Lakatos Katalin:** Korai egyéni és kiscsoportos fejlesztés 1992–1999 között. Fejlesztő Pedagógia, 11. évfolyam, 2000/4–5.
- **Carol Stock Kranowitz, M.A.:** Zűr-zavaros gyermek. Az érzékelési rendellenesség felismerése és kezelése. *Studio Nagy Bt., 2012.*
- **Sally Goddard Blythe:** Reflexek, tanulás és viselkedés, Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest, 2015
- **Sally Goddard Blythe:** Akaratlagos figyelem, biztos egyensúly, csodálatos összhang. *Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2014.*
- **Kulcsár Mihályné:** A tanulás öröme is lehet. *Magánkiadás, 2011.*
- **Pappné Gazdag Zsuzsanna:** Egyensúlyozás – Koordinációs kompetenciák fejlesztése. *Flaccus Kiadó, 2009.*
- http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Ertelmileg_akadalyozottak_kortana/71_jszltek_csecsemk_reflex_zavari_kros_tnetei.html
- **Dr. Tótszőllősné Varga Tünde:** Mozgásfejlesztő program a gyakorlatban. *Óvodai Nevelés, 1992, 9. szám.*
- **Dr. Varga Izabella, Szvatkó Anna:** Jean Ayres szenzoros integrációs terápiájának néhány alapelve I. *Óvodai Nevelés, 1993., 4. szám.*
- **Dr. Varga Izabella, Szvatkó Anna:** A játék, a fantázia szerepe a szenzoros integrációs terápiákban II., *Óvodai Nevelés, 1993., 5. szám.*

Dr. Fenyő Imre¹Bata Éva²:

„De jó csak lenni!” A gyermeki jogokat tisztelő pedagógiai gyakorlat³ kutatási eredményei (5. rész) „Felnőttdominancia”

A gyermeki jogok sajátos természete az, hogy a jogok értelmezésében és gyakorlásában a gyermek a felnőttekre szorul: a felnőttekhez viszonyítva és a felnőttek segítségével teremthető meg a gyermeki jogok világa. A felnőtt szerepe ezért mindenképpen központi jelentőségű a gyermeki jogok működésében, de korántsem mindegy, hogy ez a központi szerep miképpen határozza meg a gyermekek életét. Fel kell ugyanis hívnunk arra a figyelmet, hogy a felnőtt domináns viselkedése túlmehet azon a határon, amely a gyermeki jogok meghatározására, a gyermek érdekeinek érvényesülésére irányul, és a felnőttek viselkedése oly módon válhat dominánssá, hogy beszűkítik vagy megszüntetik a gyermekek autonómiáját, önkifejezési lehetőségeit, szabadságát.

Annak lehetünk tanúi, hogy a gyermeki jogok működése szempontjából meghatározó jelentőségű dokumentumok is ezt a gondolati sémát követik. Az *alapprogram* hangsúlyozza (1) az óvodapedagógus jelentőségét a nevelési folyamat minden mozzanatában, hiszen (2) az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, az óvodapedagógus az a személy, aki az ábrázolótevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít, akinek feladata továbbá (3), hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. De az ENSZ *Gyermekegyezménye* is azt hangsúlyozza, hogy a gyermeki szempontok alapján kell a felnőtteknek a gyermekeket érintő döntéseket meghozni – azaz mindkét dokumentum kiemeli a felnőtt aktív voltát és kulcsfontosságú szerepét a területen.

Az óvodai gyakorlatot ez a szemlélet áthatja – a felnőttek kulcsfontosságú szerepet játszanak pedagógusként a nevelési intézmény közegében, és ezt gyakran úgy fogják fel, hogy a lehető legtöbb tekintetben meg kell őrizniük az irányítást a közös tér felett: a gyermekek tevékenységét meghatározzák a térszerkezet elrendezésével, a rendelkezésre álló eszközök megosztásával, a tevékenységek kezdeményezésével és irányításával. Gyakran a pedagógusok a gyermeki szabadságot pusztán a felkínált alternatívák közötti választásként értelmezik, megszabják a határokat és a lehetőségeket.

Igyekeznek a gyermeki ismeretszerzést a hatékonyságot igazoló visszacsatolásokkal kísérni – tesztelik a gyerekek tudását, minősítik válaszaikat. Ez sokszor annak érzékeltetésével jár, hogy a pedagógus fölényben van – nagyobb jártassága, képességei igazolják dominanciáját.

Mindenképpen ajánlatos volna ennek a helyzetnek a tudatosítása, hogy a gyermeki jogok érvényesülése vonatkozásában kulcsfontosságú felnőtt szerep ne váljon a gyermeki szabadságot akadályozó domináns viselkedéssé. A határ nagyon érzékeny és gyakran bizonytalan, a gyermekek érdekében történő cselekvés néha igazolásává válik a gyermekek érdeke elleni (az intézmény logikáját vagy a felnőtt tevékenységét egyszerűbbé tevő) lépések sorozatává.

Kutatásunk tapasztalatai alapján a legfontosabb pontok, melyekben **a felnőtt dominancia túlléphet a határon:**

- A tér és az eszközök uralása.
- A tudás birtoklása: tanítás, tesztelés, minősítés; gyakran irányító kérdések feltevése.
- A szabadság (autonómia, gyermeki kezdeményezés) szűkítése, alternatívák közötti választással degradálása.
- A szabályok képviselése, hatalmi viszonyok érzeteltetése.
- A kommunikáció uralása, a figyelem fókuszának, a figyelemnek gyermekek felé fordítása, vagy ennek megtagadása.

• A gyerekek tevékenységének irányítása a pedagógus célja elérése érdekében, kiemelve a tervhez illeszkedő teljesítményeket.

• A cselekedetek és döntések magyarázatának hiánya – annak elmulasztása, hogy megértessük a gyermekekkel, miképpen érintik ezek őket.

• A szituációk leegyszerűsítése a rutinra, a megszokásra hivatkozva.

A gyermeki személyiség teljes kibontakozásának egyik hangsúlyos pontja a gyermeki szabadság biztosítása a felnőtt dominancia tudatos háttérbe helyezésével. – Hogyan? Miképpen tegyük ezt?

Elsődleges szempont, hogy akarjuk alaposan megismerni a gyermeket: a játék megfigyelése, egyéni sajátosságok feltérképezése, a játékmotivációk hátterének megismerése gondoni értő figyelemmel. Nélkülözhetetlen a kellő pedagógiai nyitottság, rugalmasság az óvodapedagógusok részéről. A szabadjátékban rejlő óriási fejlesztő potenciál kiaknázása csak gyermekközpontú pedagógiai gyakorlattal lehetséges.

A gyermek kitalálja, mi felnőttek pedig „csendes társaként” végig asszisztáljuk a gyermeki tevékenységeket: biztosítva az eszközöket, a kellő időt, megfelelő nyugodt teret, izgalmas szituációt. Nem alternatívát nyújtunk, hanem a gyermeki alternatívát navigáljuk természetesen szakmai tudatossággal és feltétel nélküli szeretettel.

¹ Egyetemi docens, Debreceni Egyetem. Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar. Gyermeknevelési Tanszék / University of Debrecen. Faculty of Child and Special Needs Education. Department of Child Education

² Intézményvezető, Fészek Református Óvoda, Debrecen.

³ A gyermekjogi kutatás a magyar óvodákban projekt az Open University Children's Research Center és a DE Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar Gyermeknevelési tanszék munkatársainak közreműködésével zajlott. Vezető kutatók dr. Natalie Canning, dr. Teszenyi Eleonóra, dr. Pálfi Sándor.

Pivókné Gajdár Klára

ny. óvodapedagógus, óvodai szaktanácsadó, a Családpedagógiai Egyesület régióvezetője, az Óvodák Országos Községének (ÓVOK) társalapítója

Gondolatok a jogszabályváltozásról

2024. január 1-jével a köznevelési intézményekben, így az óvodában is, (mások mellett) a pedagógus, dajka, pedagógiai asszisztens, intézményi titkár munkakörben foglalkoztatott közalkalmazott jogviszonya vagy munkaviszonya köznevelési foglalkoztatotti jogviszonnyá változott.

Abban a reményben írok, hogy azok, akik aggódtak a jogviszonyváltozás miatt, már megnyugodtak, kellő információt szereztek és kaptak erről az adminisztratív változásról!

Sajnálattal tapasztaltam, hogy több helyen is bizonytalanság, pánik uralta a nyarat és az őszt. Ez a jól megérdemelt pihenést is beárnyékolta, nem beszélve az óvodai befogadás időszakáról.

Folyamatosan küldtem már a törvénytervezetről is tájékoztatásokat a levelezőlistáimra, kiemelve, hogy meddig és hová lehetett észrevételeket küldeni.

Kaptam sok kérdést, néhány megkeresést is a **pedagógusok új életpályájáról**, az abban foglaltak értelmezéséről.

Az elgondolkodtatott és el is szomorított, hogy sokakat csupán a formai kivitelezés, a papírmunka aggasztott, ezekhez kértek mintákat. Ez főként a vezetőkre volt jellemző, de felém senki nem jelezte, kifogásolta azokat a változásokat, amik szakmailag elfogadhatatlanok.

Nem először tapasztalok ilyet.

Tekintsük át vázlatosan az eseményeket: 2023. július 6-án kihirdették a 2023. évi LII. törvényt a pedagógusok új életpályájáról. Püétv.

A törvény előírásait szakaszosan vezették be, a két legfontosabb szakasz:

- 2023. szeptember 15-ig kellett értesíteni a munkáltatónak a munkavállalókat a törvényből fakadó változásokról, arról, hogy jövő év január elsejétől milyen új szerződésük lesz. Amint megkapták ezt az értesítést, szeptember végéig tudtak rá reagálni.

Ezt megelőzően a Püétv. 157. § 3. bekezdésének alapján a vezetőnek munkatársi és egyéni tájékoztatást kellett adni, ami nem mindenhol a törvény szerint történt meg!

(3) Az Nkt.-ban meghatározott köznevelési intézmény, továbbá a tankertületi központ (a továbbiakban együtt: munkáltató) 2023. szeptember 15. napjáig tájékoztatja a közalkalmazottat és a munkavállalót (a továbbiakban együtt: érintett)

a) e törvény egyes rendelkezései hatályba lépésének időpontjáról és a rendelkezések lényeges tartalmáról,

b) a 2024. január 1. napján bekövetkező jogviszony átalakulásáról, és ennek keretében

ba) kormányrendeletben meghatározottak szerinti várható munkaköréről,

bb) várható munkaidejéről,

bc) várható besorolásáról,

bd) várható havi illetményéről, beleértve az esélyteremtési illetményrészt és rendszeres illetménypótlékairól, egyes feladatokért járó megbízási díjáról,

be) munkavégzésének várható helyéről,

bf) köznevelési foglalkoztatotti jogviszonya kezdetének várható napjáról,

bg) arról, hogy a köznevelési foglalkoztatotti jogviszony határozatlan vagy határozott időre szól,

(4) Az (1) bekezdés szerinti tájékoztatásra az Mt. 15. § (1) bekezdését kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a tájékoztatás az érintettel való közléssel válik hatályossá.

(5) A tájékoztatás közlésére az Mt. 24. §-ában, a határidőszámításra az Mt. 25. § és 26. §-ában meghatározott szabályokat kell alkalmazni.

(6) Az érintett a munkáltató által közzétett tájékoztatás alapján a jogviszonyváltás el nem fogadásáról 2023. szeptember 15. és 2023. szeptember 29. napja között nyilatkozhat. A nyilatkozatot írásba kell foglalni, a határidő elmulasztása jogvesztéssel jár.

Megjegyzésem:

Ahol stresszes helyzet, zaklatott légkör alakult ki, ott a fenti tájékoztatások nem megfelelő időben és módon történtek, és bizony, mint mindenért egy intézményben, a vezető a felelős!

Idézem a jogszabály erre vonatkozó pontjait is, amit érdemes részletesen is vizsgálni:

Püétv. 75. § (2) A nevelési-oktatási intézmény igazgatója felel

a) a pedagógiai munkáért,

b) a nevelőtestület vezetéséért,

g) a nevelő- és oktatómunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért,

- 2024. január 1-jétől alakult át a korábbi jogviszony köznevelési foglalkoztatotti jogviszonnyá.

Teljes terjedelemben itt elérhető a Püétv. (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2300052.tv>), MAGYAR KÖZLÖNY, 2023. évi 100. szám.

A Kormány 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelete a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

A végrehajtási rendeletről most kiemelek 2 szakmailag kifogásolható passzust:

7. A pedagógus munkakörök és betöltésének feltételei

9. § (5) Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő-, iskolaelőkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja.

2. melléklet a 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelethez

A nevelési-oktatási intézményekben pedagógus-munkakörben alkalmazottak végzettségi és szakképzettségi követelményei

	A	B	C
1	A nevelő-oktató munka pedagógiai szakaszai / Nevelési-oktatási intézmények	Pedagógus-munkakör	Az alkalmazáshoz szükséges szakképzettség
2	Óvodai nevelés	óvoda-pedagógus	óvodapedagógus, oktatási szakasszisztens óvodai nevelő szakirányon

Ezekkel kapcsolatban engem nem kerestek kollégák, nem adtak hangot ellenérzéseiknek!

A végrehajtási rendelet teljes terjedelemben itt található:
MAGYAR KÖZLÖNY, 2023. évi 123. szám.

Bízom abban, hogy az Óvodai Nevelés olvasói írásomat fikciónak, mesének tekintik, mert ők nem tapasztaltak még csak hasonlót sem!

Tarkóné Strifler Anita–Sinyiné Nagy Éva–Kiss-Handra Judit

Békés Vármegyei Kormányhivatal, népegészségügyi főosztály

Család és nevelési intézmény együttműködése

A gyermek fejlődésének egy életre meghatározó elsődleges szocializációs színtere mellett megjelenik az óvoda pótolhatatlan funkciója, melynek feladata a családi nevelés kiegészítése (az óvodai nevelés célja a gyermek harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori, egyéni sajátosságok, szükségletek, képességek, motiváltság, eltérő fejlődési ütem figyelembevételével és a személyes és szociális kompetenciák fejlesztése) a kortárs kapcsolatokban történő szocializálás.

Az óvodapedagógusoknak és szülőknek felelősége van az együttműködésben, mert a gyermek optimális fejlesztése a feladat. Az 1991. évi. CLIV. törvényben előírt irányelvek a Békés Vármegyei Kormányhivatal (továbbiakban: BÉVKH) Ügyrendjében kerültek meghatározásra, mely szerint a nevelési intézményekkel együttműködve segíti a népegészségügyi ismeretek átadását, a nevelési intézményekben folyó egészségfejlesztési tevékenységek aktív részvételén alapuló támogatásával. A BÉVKH „Közös érték az egészség” program keretében pályázatot hirdetett „Család és nevelési intézmény” címmel. A nevelési intézmények által kidolgozott jó gyakorlatok rávilágítottak arra, hogy milyen módon jelenik meg programjaik során a szülőkkel történő együttműködés (pl. közös programok, kirándulások, családi délutánok alkalmával), a szervezett programok hogyan illeszthetők a nevelés rendszerébe, milyen pedagógiai értéket közvetítenek a gyermekek felé.

Az első hat életévben az értékek a tudatban aszerint erősödnek, ahogyan a gyermek először közvetlen környezetében, majd csoporttársai között szerzi a tapasztalatait. Nagy József szerint **a nevelés pedagógiai értékét a személyes, a szociális kompetencia fejlesztése adja.** A beküldött pályamunkákban megtalálható volt családi nap, szabadban történő közös mozgás, helytörténeti ismeretek átadása, „Mustoló” megnevezésű közös program a szülőkkel. A közös kikapcsolódást célzó rendezvények közül fontos kiemelni egy észak-békési kisváros óvodáját. A nevelési intézménybe többségében halmozottan hátrányos helyzetű, roma származású, sajátos nevelési igényű gyermekek járnak. Többségük nehéz sorsú, alacsony iskolai végzettséggel rendelkező családokból érkezett. A cigány nemzetiséghez tartozó

gyermekek száma évente 60-70% körüli. Az óvodapedagógusok példamutatással, érzékenyítő programokkal, szemléletformálással igyekeztek eredményeket elérni. A cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek integrációját jó gyakorlatok kidolgozásával, megvalósításával segítették, amely közvetíti a cigány kultúra értékeit, hagyományait. Oktató-, nevelőmunkájuk során fontos volt a szülőkkel kialakított jó kapcsolat. A szülők aktívan vettek részt a rendezvények megszervezésében, lebonyolításában. Az „Együtt lenni jó” program keretében a közös kiránduláson részt vevők megismerkedtek a roma és a paraszti világ hagyományaival. A Cigány Tájházban megnézték a fateknőt, amelyben a kisgyermeket fürdették, valamint megcsodálták az asszonyok színeiben gazdag ruháit, kendőit. Párhuzamot fedeztek fel a magyar parasztasszonyok továbbá a cigányasszonyok nehéz, küzdelmes élete között. A gyermekek megismerték azt, ahogy a cigány családok vezették a háztartást, nevelték a gyerekeket, gondozták a jószágokat, és ahogyan az asszonyok a férfiaknak segítettek a vályogvetés nehéz fizikai munkájában. A férfiak a paraszti gazdaságok földjein dolgoztak, a környező vályogházak és vert falú házak oldalát tapasztották. A tájház gyűjteményében megtalálhatóak voltak a régi vályogvető formák is. A hangszerek közül a hegedű is felkeltette az óvodások érdeklődését. Megcsodálták a romák festett bútorait, melyre jellemző a rózsás, tarka virágos motívum. A fiúknak feltűnt az ajtó mellé állított köszörű, amivel réggen a késeket, baltákat élezték a házaló köszörűsmesterek.

A lótenyésztéssel kapcsolatos eszközök között sétálva megtapasztalták, hogy a férfiak annyira becsülték lovaikat, hogy szinte családtagnak tekintették őket, úgy vigyáztak rájuk, mint a szemük fényére

(nem múlhatott el egy vásár sem a cigány lókupecsek nélkül). A cigányok mindennapjait áthatotta a vallásosság, a képek, szobrok Máriát, Józsefet és a kis Jézust ábrázolták. A régi képek jól tükrözték a családban betöltött szerepeket (dédszülők, nagyszülők, szülők, gyermekek együtt szerepeltek a képeken).

A kirándulás másik helyszíne a Tanyamúzeum volt, ahol a látogatók megtekintették azt a rendkívül gazdag gyűjteményt, amely a 20. század fordulóján és az első felében élő parasztok életét, termelési kultúráját mutatta be. A múzeum bejárása után mindenkinek jólesett a finom paprikás krumpli, amelyet bográcsban főztek meg a vendéglátók. A legnagyobb örömet a kirándulás végén a lovas kocskázás és a lovaglás jelentette, miközben a gyerekek és szülők együtt mondókákkal fűszerezték a vidám perceket, például Leksa Manusch Papa vegyél lovacsát című versét szívesen ismételték.

A megyéből tizenöt nevelési intézmény jelentkezett a versenyre. Az eredményhirdetésre meghívást kaptak az intézmények vezetői, pedagógusai és a díjazott óvodai csoportok. Ezzel egyidejűleg a beküldött fotókból, a gyermekek alkotásaiból egy kiállítást is szerveztek. A pedagógusok személyes interakciók során lehetőséget kaptak tapasztalataik megvitatására. Valamennyi csapat egy-egy emléklapot kapott a munkája elismeréseként.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/409749d2-e22b-4d7f-979a-d78a988259aa/content>
- Nagy József (2000): XXI. század és nevelés. Osiris Kiadó, Budapest.

Bíró Gyula

igazgató, c.e.docens (Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar Gyermeknevelési és Módszertani Tanszék)

„Az óvodapedagógia fedélzetén...”

Beszélgetés Gyurcsik Andreával, a 2023. év Rózsa Borka díjasával

A riporter azon fáradozott, hogy valamilyen érdekes történetet szedjen ki egy nagyon-nagyon idős emberből, aki egy állami idősek otthonában élt.

– Bácsi! – kérdezte a riporter –, hogy érezné magát, ha hirtelen kapna egy levelet azzal az üzenettel, hogy egy távoli rokona százmillió forintot hagyott önre?

– Fiam! – mondta az idős bácsi lassan –, én akkor is kilencvenöt éves lennék, nemde? (A.de M. nyomán.)

A következő beszélgetésre nem egy idősek otthonában kerül sor, nem egy kilencvenötödik esztendejében járó bácsival, és sajnos százmillió forintot sem fogok följánlani csattanóként a beszélgetés végén.

Beszélgetőtársam Gyurcsik Andrea, a 2023. év Rózsa Borka-díjasa.

A beszélgetés azért is különleges, mert különböző „szerepvárakban” zajlik a beszélgetés a részemről, mert egyik részről kurátorként, másrészt oktatóként vagyok érintett. A tárgyilagosság zavara ez, amit azzal fogunk feloldani, hogy a lehető legkövetlenebb ez a beszélgetés, és egy pályára érkezett óvodapedagógus kollégával zajlik, aki ma már csak egykoron volt a szarvasi képző hallgatója.

Rózsa Györgyné Robitsek Borbála emlékére az óvodapedagógus-képzés támogatására létrehozott alapítvány 1992. óta rendezi meg minden oktatási év végén országos versenyét, amelyre minden képző intézményből egy végzős hallgató vesz részt, képviselve a delegáló felsőoktatási intézményét. Az alapítvány kuratóriuma által a legjobbnak minősülő pályázatot Rózsa Borka-díjjal jutalmazza. A kuratórium jelenlegi tagjai: dr. Bakonyi Anna pedagógiai szakértő, ny. főiskolai docens, Benyusné Szász Mónika óvodapedagógus, Bíró Gyula igazgató, c. egyetemi docens, Egyed Zsuzsanna óvodavezető, pedagógiai szakértő, dr. Villányi Györgyné főszerkesztő, c. egyetemi docens. Az alapítvány képviselői: Rózsa Gábor és Rózsa Ádám.

2023-ban Balázsi Kinga ELTE-, Balogh Dóra SOE-, Fritz Dóra PPKE-, Gyurcsik Andrea GFE-, Irsai Flóra SZTE-, Kántor Rita DE-, Kövesi Fanni EKE-, Mádi Lídia BF-, Mészáros Ildikó PTE-, Tóth Emese AVKF-, Vilner Szandra MATE-, Vladár Zsófia KGRE-hallgatók kaptak intézményi delegálást,

és mérettették meg magukat a Rózsa Borka-díj jelöltjeiként.

A dolgozatok szerzői az óvodapedagógus hatása az óvodai nevelésben témakörét járták körbe. A kuratórium a téma elméleti kibontása mellett a lényeges területek kiemelését, a komplex elemzés készségét, képességét vették figyelembe a dolgozatok értékelésénél, arra különösen figyelve, hogy a jelöltek a gyakorlati példákkal hogyan tudják szemléltetni ismereteiket, és vannak-e egyéni meglátásaik, saját véleményeik.

A dolgozatok összességében kiegyensúlyozottak voltak az idei évben, sok hasonlóságot vonultattak föl a laudáló hallgatók írásműveikben. A szaknyelv használat egyenletes volt, a dolgozatok általánosságban jól szerkesztettek. A dolgozatokban a szakmai megállapítások mellett azt a „ki-

csengést” sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a pályára készülő óvodapedagógusok érzékelik a pedagógusi hivatás társadalmi megbecsültségének hiányát, általában a pedagógusság presztízsének csökkenését. A dolgozatok jó szemléletűek, komplex látásmódot tükröznek, érzik és értik az óvodapedagógus-modell szerepét.

Az idei évben a kuratórium döntése alapján a Gál Ferenc Egyetem hallgatója, Gyurcsik Andrea nyerte el a Rózsa Borka-díjat.

A szarvasi képző hallgatója a díj alapítása óta tizenegy alkalommal nyerte el a megtisztelő címet, hol önállóan, hogy a díjat megosztva más óvóképző főiskola/egyetem hallgatójával.

Az idei év győztesével, immár kollégaként beszélgetünk.

– *Néhány sorban mutakozz be az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat olvasóinak!*

– Gyurcsik Andrea vagyok, 2002 tavaszán születtem Szegeden. Szüleim Algyőn telepedtek le előttem, így a gyermekéveimet – a bölcsődei nevelés kivételével – itt töltöttem. Algyőn jártam óvodába, majd iskolába is. Első osztályos koromban kezdtem el néptáncolni, illetve zongorázni is, mely csodás tevékenységeket 10 évig, érettségig végeztem. Utóbbi 4 évet a Szegedi SzSzC Gábor Dénes Szakgimnáziumának pedagógiai szakán töltöttem. Iskolaéveim alatt számos nyelvtan- és Kazinczy versenyen is részt vettem kimagasló eredményekkel, ami a mai napig biztat nyelvünk szeretetére és a sokszínű és helyes fogalmazásmódra, beszédre. Ezen tevékenységek – zene, tánc, szép beszéd – a mai napig hatással vannak az életemre, hiszen szabadidőmben is szeretem ezeket végezni. Hiszem, hogy a jövőben a szakmai karrierem során is kamatoztatni tudom majd tudásom. Az egyetemi éveim alatt cukrász- és vendéglátó üzletvezető szakmákat is elsajátítottam, mert úgy gondolom, hogy minél sokszínűbb az ember, annál jobb és szerteágazóbb tudással fog rendelkezni. Rendkívül motivál, hogy kapcsolatot keressek egyes szakmák között is. Jelenleg is Algyőn élek, párommal itt indítottuk közös életünket. Óvodapedagógusi pályafutásom az Algyői Szivárvány Óvodában kezdtem el, ahová gyerekként is mindennap besétáltam. Ez különös és felemelő érzés.

– *Néhány gondolatot ossz meg velünk, a sikeres dolgozatoddal kapcsolatban! Milyen problémákra reflektáltál az idei témakörrel kapcsolatban? Hogyan és miben látod, láttad a fókuszba állított kérdéskört, annak problematikáját?*

– A dolgozatom címe és témája az óvodapedagógus hatása az óvodai nevelésben volt. A felépítés tekintetében igyekeztem mind az alapvető formai és tartalmi kritériumoknak megfelelni, de a saját személyiséggemmel is kiegészíteni, színesíteni azt. Figyeltem arra, hogy az elméleti tudásanyagot gyakorlati példákkal támasszam alá, ezzel is kiemelni a szerzett tapasztalataimat, illetve figyeltem a tagolásra, érthetőségre és a mondatok megfogalmazására, a retorikai elemekre. Úgy gondolom, hogy a szűkebb tartalmi elemek mellett ezek is nagy szerepet játszanak egy dolgozat sikerességében.

Az idei témakör kifejtésénél próbáltam úgy felépíteni a dolgozatot, hogy az óvodapedagógus hatáskörének egyes elemeit ismertetni tudjam. Három óra hossza alatt mindent kellő mélységben kibontani nem

lehet, így érintőlegesen, de nem felszínesen igyekeztem a kisebb, egyes gyermekekre terjedő hatástól a nagyobb, gyermekcsoportra, kollégákra, szülőkre is irányuló hatást bemutatni és kibontani. Írtam az óvodapedagógus ismertetőjegyeiről, illetve, hogy személyisége mennyire fontos, és milyen hatással lehetnek az egyes személyiségstípusok a gyermekekre, gyermekcsoportokra, mindezt példákkal alátámasztva. Kiegészítettem azon jellemzőkkel is, hogy mivel kell rendelkeznie egy jó óvodapedagógusnak, hogy hatni tudjon a már említett kisebb-nagyobb tényezőkre, illetve mélyebben érintettem a kommunikációnk témakörét is.

– *Hogyan érezted magad a versenyen? Mit jelent számodra, hogy Rózsa Borka-díjas vagy? Amikor ezt a kérdést felteszem, nem titkolom, hogy bennem is fel-fel rémlik 2001, amikor én lehettem Rózsa Borka-díjas, és mit is éltél meg azokban a pillanatokban.*

– Amikor megtudtam, hogy a Gyakorlóintézmény és az Egyetem engem választott ki, hogy 2023-ban én képviseljem Szarvast ezen a neves versenyen, őszintén, nagyon meghatódtam, hiszen semmi egyebet nem tettem, mint a társaim. Egy különleges megtisztetésnek vettem, hogy bennem valami más láttak, és úgy gondolták, hogy megfelelően tudom képviselni a szarvasi campus érték- és szemléletmódját.

A verseny online zajlott, de összességében jól éreztem magam. Neves kuratóriumi tagokkal „találkozhattam”, illetve tudtam, hogy Bíró Gyula igazgató, tanár úr is a kuratórium tagjai között lesz, így nagy nyomás is volt rajtam, hogy ne csak magamnak bizonyítsak, de helyt álljak ebben a különleges jelölti szerepben is. A versenytársaim bemutatkozása nagyon színvonalas volt, így valódi kihívásnak éreztem velük a megmérettetést. A téma ismertetése után három órát kaptunk a dolgozatunk megírására, amit én végig ki is használtam, hogy értékes és igényes írást mutathassak be. Az eredményről pedig egészen a diplomaátadó ünnepségig semmit sem tudtam, hanem ott, mindenki előtt ért hatalmas meglepetésként és megtiszteltetésként, hogy engem választottak ki a 2023. év Rózsa Borka-díjazottjának, amit az egyetem rektorától és a kuratórium képviselőjétől vehettem át. Számomra ez azt jelenti, hogy a „nagybetűs” munkába állásom előtt is elismerték szakmai, hallgatói törekvéseimet. Mivel a pályámban nemcsak az utóbbi három év munkája, hanem az eddigi összes tanítóm, tanárom, a családom és önmagam munkája is benne van, így visszatekintve is hálás vagyok mindannyiójuknak, hiszen a sok befektetett munka egy különleges eredményt hozott a tanulmányaim befejeztével.

A díj tulajdonosaként pedig igyekezni fogok méltón és büszkén helyt állni az óvodapedagógusi pályámon.

– *Pályakezdő óvodapedagógusként hogyan képzeld el munkába állásodat? Milyen kihívásokat látsz? Mi az, amit szeretnél megvalósítani az előtted álló szakmai életútad során?*

– Szeptember eleje óta az Algyői Szivárvány Óvodában dolgozom, mint óvodapedagógus. A kezdés előtt nagyon sok kétegy fogalmazódott meg bennem, hogy miként fogok megfelelni az elvárásoknak és a kihívásoknak. Az elmúlt hónapok már sok mindent megválasztoltak; leginkább önmagamnak szeretnék megfelelni, ami a hitelességem záloga. A díj egy kicsit erre is tanított. Tenni a legjobb tudásom szerint, és az eredmény nem marad el. Így az előttem álló, remélhetően hosszú úton is ezt a filozófiát fogom követni, ami majd meghozza gyümölcsét. Szívügyemnek tekintem a gyermekek komplex személyiségfejlesztését, harmonikus személyiségük kibontakoztatását. Ami hozzám közel áll, és nagyobb hangsúlyt szeretnék fektetni a zene és a mozgás, a tánc megszerettetésére, hiszen én is ezekkel együtt nőttem fel. Szeretném magam tovább képezni, mert, ahogy minden változik, nekünk is változnunk kell annak érdekében, hogy ugyanolyan értékes nevelőmunkát végezhessünk évtizedeken át.

– *Beszélgetésünkkel már kollégaként találkozunk. Kicsit meséld magadról! Mit szeretsz csinálni szabadidődben? Mik azok a dolgok, amelyek ebben a „legszebb korban” foglalkoztatnak téged?*

– Szabadidőmben szeretek mélyebben „önmagammal” foglalkozni, hasznosan kapcsolódni, feltöltődni. Szeretem a kézműves tevékenységeket, mint a varrás, horgolás. De örömmel énekelek és zongorázom is, „megcsillantva” a muzikálisabb oldalam. Szeretek másokat boldoggá tenni, meglepni, örömet okozni azzal, hogy főzök, sütök... A nyáron ebből sem volt hiány. Közös nagy vágyunk a párommal, hogy a családalapítás előtt sok országot bejárjunk, és kiránduljunk. Idén nyáron is tudtunk ennek élni, és olyan helyekre eljutni, amelyek szerepeltek a „bakancslistánkon”. Szeretem a nyugalmat, de valójában próbálom aktívan és produktívan tölteni a szabadidőmet.

– *Köszönöm szépen, hogy időt szakítottál erre a rövid kis beszélgetésre, és mi mást is kívánhatnék neked, mint egy boldog és teljes, lelkieken és egészségesen, anyagi és szellemi javakban gazdag életutat, és elhivatottsággal teli szakmai pályát. Isten hozott a magyar óvodapedagógia „fedélzetén”!*

Bíró Gyula

igazgató, c.e.docens,

Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar Nevelés- és Társadalomtudományi Intézet

Szakács Mihályné dr.-t köszöntötte a GFE szarvasi campusának közössége

„A parkban egy bokorban megpillantotta a fészket. Elgyönyörködött.

– Milyen csodálatos, ahogyan a madarak a fiókáikról gondoskodnak! Csodálatos a Teremtő gondoskodása!

Derűsen folytatta útját, kiért az utcára. Az egyik sarkon meglátta a kislányt. Pizkos volt, ruhája tépett, lesóványodott kezét a járókelők felé nyújtogatta. Koldult.

Iszonyú indulat támadt a lelkében, düh-től remegve emelte szemét a szürke ég felé és felkiáltott:

– Hát nem látod, hogy mi történik itt?! Hogy engedheted ezt meg? Miért nem teszel már végre valamit?

– Már régen tettem valamit. Megteremtettelek téged! – válaszolta az Úr.” (Arab forrás nyomán Hézsár Gábor.)

A pedagógusképzés szolgálatára című köszöntő könyvvel és Kárpát-medencei Pedagógiai Konferenciával és Módszertani Napokkal ünnepelte a Gál Ferenc Egyetem szarvasi campusa Szakács Mihályné dr.-t, Marica nénit, a gyakorlóintézmény és a kar egykori vezetőjét, a magyar óvodapedagógia és felsőfokú óvodapedagógus-képzés méltán ismert és elismert szakemberét, ikonját nyolcvanadik születésnapja alkalmából. A köszöntő kötetet a pedagógusképző kar Diskurzus tudományos folyóiratának 2023. évi számaként jelent meg. A kötetet dr. Katona Krisztina és Bíró Gyula szerkesztette, technikai szerkesztő Zsiga Jánosné, huszonegy szerző tisztelegő írásával, tudományos cikkével, tanulmányával, az egyetem, a kar és a gyakorlóintézmény támogatásával.

A kötet szerzői abc rendben: Bíró Gyula igazgató, c. e. docens, gyakorlatiképzés-vezető, Daróczy Sándorné kari könyvtárvezető, Garamvölgyi Béla festőművész, vezetőtanár, Hornyán Anna főszerkesztő, Huszár Istvánné gyakorlatiképzés-vezető, főiskolai mesteroktató, dr. Katona Krisztina dékán, főiskolai tanár, dr. Kós Nóra docens, Kovács Katalin oktatási igazgató, tanulmányi osztály vezetője, dr. Kovácsné dr. Bakos Éva nyugalmazott dékán, főiskolai tanár, dr. Lestyán Erzsébet e. docens, gyakorlatiképzés-vezető, dr. Lipcsei Imre tanszékvezető főiskolai tanár, főigazgató, Lonovics László festőművész, docens, dr. Micheller Magdolna ny. főiskolai tanár, dr. Rádli Katalin minisztériumi főtanácsos, Szabóné

dr. Balogh Ágota dékánhelyettes, e. docens, Szarka Péter docens, dr. Szilvássy Orsolya tanszékvezető főiskolai tanár, Szövényi Zsolt minisztériumi főtanácsos, dr. habil Trencsényi László egyetemi docens, dr. Virág-Horváth Erzsébet ny. főiskolai tanár, dr. Wébel Dezső ny. docens, főtittkár.

A konferencia közönsége felállva és énekelve köszöntötte az egykori főiskola, majd egyetemi kar vezetőjét, aki szakmaiságával, emberségével több ezer pedagógus példaképeként tette szolgálatát mind a közoktatásban, mind a felsőoktatásban, a pedagógusképzésben, Szarvast méltán elismert pedagógusképzési helyszínné téve a Kárpát-medencében.

Egy csodálatos szakmai életút, aminek pillanatkepe egy köszöntés, egy születésnap apropóján. Vannak ikonok, vannak olyan személyek, akiknek szakmaisága, emberi volta, tartása és szakmai alázata példa az aktív éveket követően is, és meghatározza egy-egy intézmény, alkotói közösség jelenét és jövőképét.

A kötet előszavában, mint örök és egykori tanítványaként, így elevenítettem fel emlékeim: „Elöttem van az a kép, amikor Marica néni a zsúfolásig telt nagyelőadóban – bárcsak ma is így lenne – a nevelés elméletéről, a pedagógia és pedagógusság lényegéről beszél, olyan szenvedélyességgel, lendülettel, finom kiegyensúlyozottsággal,

ami csak a legnagyobb előadók sajátja. Pisz-szenés sincs a teremben, néha egy-egy kö-zös kacagás, egymásra mosoly és taps. Az a tartás, az a pedagógusi arcél, amit ma is látok magam előtt, telve szeretettel, a hall-gatók iránti tisztelettel és nyitott kíváncsi-sággal, olyan oktatók képét rajzolja, akik

gusképzés jelenéről, múltjáról és jövőjéről. Elismeréssel szól mindenki munkájáról, tudva azt, hogy mi történik az óvodape-dagógus-képzés „fellegváraiban”: Kecse-méten, Hajdúböszörményben, Sopronban, Budapesten, tudja mi történik az óvodák-ban, az iskolák világában, és tudja azt, hogy

akkor jellemezték ezt a képzőt, és ma is kell, hogy jellemezzék a modern kor kihívása-ira reflektív pedagógusképzést. „Hiszem és vallom...” – csengenek vissza a szavak. Ezek a szavak többek, mint elcsépett köz-helyek mondatnyitói, benne van annak az embernek a lendületessége, emberi és pedagógiai hitvallása, személyessége és el-hivatottsága, amiben az egykori szarvasi hallgató, majd gyakorlóintézményi óvoda-pedagógus, gyakorlatvezető óvodapedagó-gus, gyakorlóintézményi vezető, intézeti oktató, intézeti vezetőhelyettes, majd az alakuló szarvasi főiskola első főigazgató-ja, országos testületek megkerülhetetlen szakmai „irányzéka”, aki a gyakorlat és el-mélet egyensúlyával, messze túlmutatva Szarvason, de mindig hű maradva Szar-vashoz, alakította a magyar közoktatás és köznevelés, a pedagógusképzés rendszerét. Valódi hőskorszakban, megféleltetve az ál-tala vezetett szervezeteket a kor elvárása-inak, kihívásainak, megfelelően ötvözve a modernitást és a konzervativizmust, mindig kicsit elémelve a törvényszerűen „bekövetkezőknek”.

Másik emlékképem, hogy ülünk a hiva-tali gépkocsiban, és a Magyar Pedagógiai Társaság Makarenko Munkabizottságá-nak – ejnye – ülésére tartunk, én hallgató, ő előadó. Mentorált és mentor. Beszélgetünk pedagógiáról, pszichológiáról, a pedagó-

az új kihívások milyen hatékony válaszo-kat, eszközöket igényelnek, és mi ebben a felsőoktatás, azon belül a pedagógusképzés felelőssége. És beszélgetünk szerelemről, szerelemtelenségről, a főiskolás és egyete-mista lét elviselhetetlen gyönyörűségéről, megfoghatatlan könnyű-nehézségéről. Merthogy figyelt. Nem csak rám, minden hallgatójára, és büszke volt arra, ha sike-resek munkatársai, tanítványai. Csapatot épített, műhelyt hozott létre Szarvason. A régi idők nevelőit éppúgy tisztelve és meg-becsülve, mint az érkező „titánokat”. So-kak szerint keménykezűen, sokak szerint gyengéden, simogatóan. Éppen úgy, ahogy egy vezetőnek kell, hogy az általa vezetett szervezetet tartsa, és tartással ruházza fel.”

Dr. Katona Krisztina dékán, főiskolai tanár a kötet átnyújtásakor a hagyomány és szellemiség továbbvitelét emelte ki, egy olyan személy előtt tisztelegve, aki nem-csak ennek az intézménynek ikonikus alakja, de több évtizeden át töltött be kü-lönböző szintű vezetői pozíciókat, látott el vezetői feladatokat ennek az épületnek a falai között, hanem az óvodai nevelés és felsőfokú óvodapedagógus-képzés egyik meghatározó egyénisége a mai napig. Fel-idézte a Diskurzus első önálló kötetének 2001/2002-es Tudomány napi előadások szerkesztett anyagát tartalmazó kötet szer-kesztőjének szavait:

„A tudomány, a művészet és a gyakorlat közti interkulturális diskurzus lehetősé-gét kínálja mindazoknak, akik a tudás és érték konszenzusát a minőségi megújulás feltételének gondolják.” Majd így folytatta: „A Diskurzus jelzi azt a szándékunkat és reményünket, hogy a tematikus tanulmá-nyokban kifejezésre jutó megközelítések a gondolatcsere szabadságát sugallják, hogy a regionális párbeszéd a régió túl vilá-gnak is szól.”

A konferenciát követően a szarvasi cam-pus két intézménye bensőséges, zártkörű fogadásra várta vendégeit, a kötet szerzőit, hogy a beszélgetéseken keresztül elevenít-sék föl a régi idők emlékeit, és a jelenkor sikereit. A Gyakorlóintézmény Szív hangjai kórusa – Balláné Tóth Krisztina vezetőta-nár vezényletével és Aradi Zsolt oktató zon-gorakíséretével – köszöntötte Marica nénit. Dr. Jelenka Gyöngyi osztályvezető asszony, a Békés Megyei Kormányhivatal nevében köszöntötte az ünnepeltet.

Könnyek és lélekborzongás. A szeretet tapinthatósága. Ilyen volt ez a nap.

A kötet bevezetőjének záró sorait idézve: „a tisztelgő kötetünk bevezető gondolatait a Bibliából, az Újszövetségből szeretnék egy jól ismert, a talentumokról szóló példabe-szédet megosztani.

A gazda, mielőtt hosszabb útra megy, három szolgájának ad tíz, öt, illetve egy talentumot, azzal, hogy visszaérkezése után majd el kell számolni ezekkel. Az első két szolga megforgatja a pénzt, így ami-kor a gazda visszajön, aki tíz talentumot kapott, az további tízet, aki öt talentumot kapott, az további ötöt tud felmutatni, ura meglegedésére. Aki viszont egy talentu-mot kapott, az ezt az egyet hozza elő. Ami-kor a gazda megdorgálja, arra hivatkozik, hogy félt ura haragjától, ezért elásta a talentumot, hogy hiánytalanul elszámol-hasson vele.

A történet talán nem szorul magyará-zatra, és talán a tisztelgő kötetünk sem. Azt hiszem, legkevésbé sem.

Számunkra, a jelenkor vezetőinek le-gyen tanulság, hogy ha a munkatársak félnek a vezetőjüktől, akkor elássák a talen-tumaikat. Ha azonban alkotói légkör, ami körülveszi őket, és a vezetőjük elfogadott és megbecsültségnek örvend, akkor megsok-szorozzák a talentumaikat. Nem saját ma-guknak..., hanem azért a valamiért, amit mi szarvasi pedagógusképzésnek hívunk.

Mert megteremtettek bennünket..., és talán nem véletlen.”

Isten éltesse az ünnepeltet! Isten éltesse Marica néni!

Bajnay-Szabó Mónikatagintézmény-igazgató, óvodapedagógus, pedagógia tanár, tanító
(Tündérbert Keleti Óvoda Kikelet Tagintézmény)

Határon innen és túl...

Fenntarthatóságra nevelés, hagyományok éltetése, megélése, hagyományörzés a csíkszeredai Napocska óvodában

2023 októberében Erdélyben az Erasmus+ Kis léptékű Köznevelési partnerségek „Mi már így csináljuk!” című nemzetközi pályázat keretében rendeztük meg második szakmai találkozónkat, ahol a fenntarthatóságra nevelés keretében betekinthettünk a csíkszeredai Napocska óvoda munkájába.

Az első napon az elméleti előadásokat követve megtekintettük az óvoda kertjében található nyitott tantermet, ahol először a szelektív hulladékgyűjtés feldolgozásának lehetőségeivel ismerkedtek, majd a hulladékok újrahasznosításának jelentőségét dolgozták fel a gyermekek, játékokkal, padlórobotokkal, mozgásos, zenés feladatokkal. Ezt követően a komposztálás fontosságát, a komposztkészítés lépéseit és a komposzt lakóit vizsgálhatták a gyermekek digitális mikroszkóppal.

A konferencia keretében megismerhettük Csonta Lászlót, a Zöld Székelyföld Egyesület elnökét. Hangyasuli projektjük keretében nem csak tanösvények kiépítését, de fejlesztőeszközöket is készítenek a fenntarthatóságra nevelés, az állatvédelem és sok egyéb témakörben. Ezekből az óvoda nyitott tantermében is megtalálható jó néhány.

A nap folyamán mi magunk is kipróbálhattuk Rusz Ajtony Eszter játékfejlesztő Kertkalandok társasjátékát. A játék során nem csak arról szerezhetnek tudást a gyermekek, hogy mi segíti a növények fejlődését, de olyan praktikus ismereteket is elsajátíthatnak, hogy milyen zöldségeket ültethetünk egymás mellé, hogy segítsék egymás fejlődését.

Második napon hagyományéltető programjaikba kaptunk betekintést. Ezen a napon az óvodájukban berendezett állandó kiállításukon a „Népi szobában” fogadtak bennünket. Itt a tárgyakban őrzött székely népi értékekről meséltek, majd Márton-napi gyermekjátékfüzért tanulhattunk. A nap fénypontja a szüreti felvonulás volt.

A hűvös, esős idő ellenére is több mint háromszáz óvodás gyűlt össze a csíkszeredai Központi parkban a Napocska Napközi Otthon által hetedik alkalommal megszervezett szüreti felvonuláson. A Napocskás Népmese Szüret egy háromhetes program-sorozat, melyet a magyar népmese napján

indítanak, Szent Mihály-napi vásárt és különböző népi mesterségekkel, néptánc, népzenevel kapcsolatos tevékenységeket foglal magában.

Ennek záróeseménye, melyen idén mi is részt vehettünk, a szüreti felvonulás, melyre a város többi napközi otthonából, óvodáiból is jöttek csoportok. A napocskás szüreti felvonulás számunkra egy olyan maradandó élmény volt, ahol gyermekek, pedagógusok népviseletbe öltözve színesítették Csíkszereda utcáit, parkjait, buzdítva szülőket, lakosokat és minket, Magyarországról, Nyíregyházáról és Felvidékről, Nagykaposról együtt utazó partnereinket a feltöltő közösségi ünnepre. Kopacz Erika óvodaigazgató szavait idézve azért, hogy „Népi kincseinket, megtartó hagyományaink értékeit szüretelve a puttonyunkba rakjuk, hogy jövő ilyenkorig testünk-lelkünk táplálkozzon belőle. Hiszünk abban, hogy az ilyen ünnepek alkalmával, amikor összegyűlünk, felvesszük a viseletünket, népdalainkat énekeltük, táncoltunk, valamilyen keresztény ünnep vagy a különböző népi ünnepkörök kapcsán, akkor ezt a gyermekekbe is beleneveljük, hogy milyen jó így közösségben együtt ünnepelni, ezeket a népi hagyományokat éltetni és közösen megélni”.

Hálás szívvel köszönjük mindazt a kedvességet, figyelmességet, gondoskodást és persze azt a derűt, jókedvet, mely betöltötte azokat a napokat, amit együtt tölthettünk!

Geröly Krisztina

intézményigazgató-helyettes, Erasmus+ KULCS-projektkoordinátor (Nagykanizsa Központi Óvoda)

KULCS a fenntarthatóságra neveléshez!

Nagykanizsa Központi Óvoda Kompetenciák Utak Lehetőségek nemzetközi Csapatmunkában Erasmus+ projektje 2023 október végén zárul. A sikeres program megvalósításáról, tapasztalatairól, eredményeiről érdemes beszámolni. Innovatív megoldások, közös nemzetközi projektek, élményekkel teli óvodai hétköznapiak, pedagógussikerek, elismerések kísérték ennek a két évig tartó projektnek az időszakát.

A projekt logója egy glóbusz, amit utak hálózának be, melyek több ponton kapcsolódnak egymáshoz, szimbolizálva erdélyi, vajdasági partnereinkkel való együttműködésünket, a hálózati tanulást, tudásmegosztást.

A KULCS-program 2021 őszén indult útjára, 2023. október 3-án pedig ünnepélyes keretek közt zártuk, adtunk számot a megvalósításról.

A záró konferencián vendégünk volt **dr. Áder János** korábbi köztársasági elnök, a Kék Bolygó Alapítvány alapítója. **Szavak helyett tettek – Intézményi, társadalmi szerepvállalás a klímavédelemért** című előadásában jövőnk kihívásaira hívta fel a figyelmet, bemutatta a Kék Bolygó Alapítvány tevékenységét, valamint a nemrég megrendezésre került Planet Budapest Expó 2023. eredményeiről, innovációiról számolt be.

dr. Áder János

Kezünkben a KULCS – Kompetenciák Utak Lehetőségek Nemzetközi Csapatmunkában Visszatekintés a projektre, eredményekre. **Geröly Krisztina**, a projekt koordinátora ismertette a megvalósítás mérföldköveit, majd a partnerek kisfilmjei képekben is prezentálták a színes programsorozatot.

Kissné dr. Zsámboki Réka, a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

tudományos és külügyi dékánhelyettese **Digitalizáció határtalanul – Gondolatok az óvodáskori digitális nevelésről** című előadásában a pedagógusok, szülők felelősségéről, 21. századi pedagógiai módszerek szükségességéről tartott nagyon értékes előadást.

Gerencsérné dr. Berta Renáta, a Pannon Egyetem Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ főigazgató-helyettese **Aprók tudománya – Közösen a SOÓS-kutatókkal** című előadásában gyermekek számára szervezett tudományos programokra hívta fel a figyelmet, beszámolt intézményünk és a SOÓS Természettudományi Tehetőségműhely együttműködéséről, valamint jövőbeni közös célokról.

A konferenciát **dr. Némethné Kovács Edit**, Nagykanizsa Központi Óvoda intézményvezetője zárta. Méltatta a program relevanciáját, hatását, magas minőségét, összegezte a konferencián elhangzottakat. Köszönetet mondott a program megvalósítóinak.

A szervezők és az előadók

De honnan is indultunk? Mi motivált minket?

A mai gyorsan változó világunkban a fenntarthatóság és a digitalizáció a két legmeghatározóbb irány, jövőnket befo-

lyásoló tendencia, amely az új, 2021-ben indult Erasmus+ program prioritásai közt is kiemelt szerepet kapott.

A természeti környezetben végbemelő negatív irányú változások megfelelő társadalmi reakciókat, válaszokat, változásokat kívánnak. Új utakat, amelyen az első lépéseket már az óvodában meg kell tennünk, hogy olyan kompetenciákkal, szemlélettel indítsuk a jövő felé a gyermekeinket, hogy ebben a dinamikusan fejlődő világban helyt tudjanak állni. Másrészt az előző Life programunk eredményeit szerettük volna fenntartani, magasabb szinten folytatni, ugyanakkor a 21. század kihívásainak is – melyben a digitalizációnak kiemelt szerep jut – meg akartunk felelni. KULCS-programunk egy kulcs a fenntarthatóságra nevelésben, kulcs a választott prioritásokhoz. Amelyek a következők voltak:

- **A környezetvédelem, éghajlatváltozás elleni küzdelem**, amelyhez ismeretbővítésre, olyan készségek, attitűdök alakítására volt, van szükség, melyek segítik a fenntartható fejlődés folyamatát,

biztosítják szükségleteink kielégítését a jelenben és a jövőben is.

- **A digitális átállás**, a digitális eszközöket egyre kiterjedtebben használó társadalom elvárásainak való megfelelés.

Első hallásra úgy tűnik, hogy ezek igen hangzatos célok, és talán az is megfogalmazódik sokakban, hogy van-e keresnivalójuk a köznevelés alsó szintjén, a 3–6 éves gyermekeknél. Igen van, és szükséges is, természetesen életkori sajátosságait figyelembe véve, ahhoz igazítva. Hiszen a szemléletformálás, az aktív cselekvés, a tapasztalatszerzés nyomán alakul, találja meg a helyes irányt. A digitális világ itt van körülöttünk, az alfa generáció pedig kötelez minket az infokommunikációs eszközök használatára, a digitális kompetenciák fejlesztésére. Ránk, pedagógusokra felelősséget is ruház, hiszen a virtuális világ útvesztőiben szükséges a szülők, gyermekek számára az iránymutatás.

Az aktív tevékenységre épülő kétéves programsorozat a fenntartható fejlődési célokra épült, azok óvodai értelmezésére. A gyermekekkel közös projekttevékenység során foglalkoztunk a klímaváltozás, közlekedés, megújuló energiák, újrahasznosítás, felelős, tudatos fogyasztás témájával, a tiszta vízzel. Az eltűnő állatfajok, fenntartható közösségek, kulturális, természeti értékeink megővésével. Mindezt korszerű pedagógiai módszerekkel tudatosan hozzárendelt digitális tartalmak segítségével tettük eredményesebbé. A sokszínű programok szervesen beépültek ovis mindennapjainkba, illeszkedtek az évszakokhoz, jeles napokhoz, lehetővé tették a gyermekek alapképességeinek, kulcskompetenciáinak fejlesztését, a szemléletváltás alakítását. A családok aktív részesei voltak programjainknak, nagymértékben támogatják munkánkat, a gyermekeken keresztül családok szemléletformálása is célunk volt, erősítve a társadalmi felelősségvállalást.

Innovatív utakat jártunk be. Időjárást, közlekedési szokásokat figyeltünk meg. Mérésüket végeztünk, statisztikákat vezettünk, öröm-somorúság térképet készítettünk, értékeltünk ki. Kölyöklabor-kísérletek során kis tudósaink vizsgáldtak, együttműködtek a SOÓS Kutatóközponttal. A hátránykompenzációra, tehetséggondozásra kiemelt figyelmet fordítottunk. Új kezdeményezés volt az Aprók tudománya programunk, ahol a szülők, gyermekükkel közösen egy környezeti problémát dolgoztak ki, prezentálták a tagóvodák közösségének. Ezek

a közös interaktív előadások, élményt adó, sikert, önbizalmat fejlesztők voltak.

Az Erasmus új szemléletet vár el, és rengeteg új lehetőség kínál. A program résztvevői ezt meg tapasztalhatták.

Színes programok sokaságán vettünk részt, számos új ismeretre tettünk szert, sok-sok élményben volt részünk. A pedagógusok módszertani kultúrája gazdagodott, a digitális kompetenciák terén nagyot léptünk előre. A tanulási, képzési tevékenységek, nemzetközi partnertalálkozók, melyekből öt valósult meg – Magyarországon, Erdélyben, a Vajdaságban kerültek megszervezésre. Erősödött a diaszpórában élő magyar óvodákkal való kapcsolatunk, identitásunk, magyarságunk. Innovatív gyakorlatokat dolgoztunk ki, tettünk adaptálhatóvá. Partneri kapcsolataink hazai és nemzetközi szinten is kiszélesedtek. Fejlődött az intézményi szervezet, intézményeink presztízse emelkedett. Regionális, országos, nemzetközi sikereket éltünk meg. Digitális Témahétre pályáztunk 4 projekttel. Óvodai különdíjat nyertünk. A megvalósításához az Erasmus+ Kisléptékű partnerségek a köznevelés területén alprogramban 60 000 EUR támogatást kaptunk.

Mindez nemzetközi összefogásban – Nagykanizsa Központi Óvoda, mint koordinátor, Gyöngyszemeink Iskoláskor Előtti Intézmény Magyarokanizsáról és Szentegyházáról a Mártonffy János Általános Iskola Nárcisz Napközi Otthona részvételével valósítottuk meg.

Négy éve dolgozunk együtt, partnerkapcsolatunk baráti alakult. Várjuk a talál-

kozókat, a közös programokat. Jól tudunk együttműködni. A programokat minden partnerország saját erőforrásait, erősségeit, hagyományait figyelembe véve valósította meg, megosztva egymással a tapasztalatokat, jó gyakorlatokat.

Kézzel fogható produktumok, kulcsok is készültek a projekt során. Készítettünk egy módszertani kiadványt, e-bookot, mely a megvalósult programokon keresztül mutat be lehetőségeket, jó példákat a fenntarthatóság pedagógiájára, a digitális pedagógiai módszerek óvodai alkalmazására.

Az egészséges életmód, gasztronómia, étkezési szokásaink is helyet kaptak programunkban. Készítettünk saját szakácskönyvet *Mi kerül a tányérunkra?* címmel. Hiszen a kulináris élmények mellett a szépen terített asztal beszélgetéseket, ötleteket, megoldásokat, közösségi együttléte is jelentett számunkra. Naptárakat szerkesztettünk, tehetséges gyermekeink digitalizált rajzaival illusztrálva. Mindezeket mi magunk, óvodapedagógusok készítettük. Különböző digitális alkalmazásokat megismerve, a „learning by doing” módszert alkalmazva. eTwinning képzéseken vettünk részt, ahol sok új dolgot tanultunk.

Az Erasmusnak köszönhetően sokkal bátrabbak vagyunk, nagy dolgokat álmodunk és valósítunk meg. Bízgatok mindenkit, hogy vágjon bele!

A KULCS forog, kinyit, majd bezár valamit, aztán majd újra nyílik... mi már újra kódoltunk!

Balogh Beáta

intézményigazgató (Debreceni Egyetem Gyakorló Óvodája)

Szakmai nap a Debreceni Egyetem Gyakorló Óvodájában

A Debreceni Egyetem Gyakorló Óvodája 2023. november 9-én szakmai napot szervezett „A modern/digitális eszközök megjelenése az óvodai gyakorlatban” címmel.

A látogatók betekintést nyerhettek óvodánk 11 csoportjába, ahol a hagyományos projektek feldolgozását a modern eszközök alkalmazásával valósították meg az óvodapedagógusok. Így került használatba az endoszkóp, a mini nyomtató, a hangszimulátorok, képrögzítő programok, vagy éppen QR-kód-leolvasó.

A gyakorlati bemutatót **dr. Pálfi Sándor** előadása követte „A digitális és a valós környezet kapcsolata az óvodai nevelésben” címmel. A téma sokoldalú megközelítését **dr. Kelemen Lajos:** Az óvoda, a futurizmus tükrében – Az óvoda a digitális világban” előadása támogatta. Az érdekes témát szakmai kihívásnak tekintették mind a házigazdák, mind a látogatók.

A programon 70 óvodapedagógus vett részt. A határon túli óvodákból érkező óvodapedagógusok nagy érdeklődést mutattak, akik Kolozsvárról, Nagyváradról látogattak el hozzánk testvéróvodáink képviselőiként, de online bejelentkezéssel velünk tarthattak Gyergyóalfalu közösségéből az érdeklődő óvodapedagógusok.

Köszönöm a kollégáim lelkes munkáját, az előadók tartalmas gondolatait, a résztvevők pozitív visszajelzéseit!

Hegyes Andrea

óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős (Törökbálinti Bóbita Óvoda)

Mesezene: az óvodát az iskolával összekötő módszer

Mesezene a Törökbálinti Bóbita Óvodában

Az Óvodai Nevelés szakmai - módszertani folyóirat 2015-ben három cikkből álló sorozatban mutatta be a Törökbálinti Bóbita Óvoda munkatársai tollából a Mesezene-módszer óvodai modulját. Most új hírrel jövünk. Az OH Budapesti Pedagógiai Oktatási Központ által szervezett Őszi Pedagógiai Napok rendezvénysorozatának állomásaként a Mesternapok programján mutattunk be a módszer újdonságaiból. A rendezvényen regisztrált vendégeinken kívül részt vettek Törökbálint óvoda és- gyógypedagógusai is.

A program bemutató foglalkozással kezdődött: „Zöld lufi nagyon dühös, avagy érzékenyítés az »Ü« hangra” címmel. Majd a módszeralkotók és mester óvoda- és gyógypedagógusok prezentációja következett.

A bemutató tevékenységeket Tóth Katalin kolléganőmmel tartottuk. A bemutatót követően pedig „meséltünk” az előzményekről, a felkészülésről és a gyermekekkel közösen átélt sikerélményeinkről.

Ványi Ágnes és Sándor Krisztina mester gyógypedagógusok, a program alkotói a Mesezene filozófiáját, ezzel összefüggésben a 21. századi gyermek pedagógiai igényeit és a módszer óvodai modulját mutatták be.

Kaloun-Nagy Margit programalkalmazó mester óvodapedagógus előadásának már a címe is érdekességet sejtetett: „Medve Ede barátai léghajóval jönnek”, avagy a Mesezene, mint életforma.

Vörös Zsuzsanna programalkalmazó mester gyógypedagógus „Ha Sihu Huba találkozik Kék lufival, avagy a fejlesztőszoba Mesezenéje” címmel osztotta meg rendkívül sokrétű tapasztalatait, melyeket a módszer terápiás és fejlesztő alkalmazása során szerzett.

Pénzes Józsefné Mesezene és inklúzió, avagy az igazgató viszonya a Mesezenéhez címmel számolt be tapasztalatairól és elköteleződéséről a módszer mellett.

Ez a módszer alternatív, innovatív, játékos. Biztosítja a gyermekek szocioemocionális és kognitív képességeinek fejlesztését. Kielégíti a 6–7 éves gyermek intellektuális igényeit, érzékenyíti őket a magyar nyelv beszédhangjaira. Támogatja az óvoda-iskola átmenetet, megkönnyíti az olvasástanulást, elősegíti az írott nyelv megtanulásához elengedhetetlenül szükséges fonológiai tudatosság fejlődését. Teszi mindezt az óvoda eszköztárával érzékenyítés, és nem tanítás keretén belül. A módszer az élménypedagógia hatásmechanizmusával emocionális hidat feszít a hang és a gyermek közé. Betűket nem használ: grafikák, mese és sok mozgás talaján fejti ki fejlesztő hatását.

Dr. Szűcs Antal Mór logopédus-zeneterapeuta, módszeralkotó pedig a 2019–2022 között végzett, nagymintás nyomonkövetéses vizsgálataival metrikusan is igazolta a módszer hatékonyságát.

Abban az esetben pedig, ha egy gyermek az óvodát követően az iskolában Mesezenével tanul olvasni, könnyebb lesz számára az óvoda-iskola átmenet.

A Mesezene a gyermekeknek egy varázslatos mesevilágban való kalandozást jelent, melynek során megszeretik anyanyelvük beszédhangjait, nekünk, alkalmazó pedagógusoknak pedagógiai szabadságot, szakmai fejlődési lehetőséget és sikerélményt ad.

Szívből ajánlom mindenkinek!

Dr. Pappné Pintér Csilla

mestervezető, igazgató (Gödöllői Óvoda)

Gödöllőn került megrendezésre a Játékkal Mesével Nevelő Óvónők Egyesületének XXIX. országos találkozója

2023. 11. 10-én a Gödöllői Városi Könyvtár és Rendezvényközpont adott otthont az immáron 5. alkalommal Gödöllőn megrendezésre kerülő konferenciának. A Gödöllői Óvoda Mesék Háza Tagóvodája meghívására az ország különböző pontjairól érkeztek a szakmai nap után érdeklődő és a játékkal, mesével nevelő pedagógiai programban dolgozó óvodapedagógusok, nevelői munkát segítők. Az óvodapedagógiai konferencia mottója: „A mesékben minden benne van, mindaz, ami volt és mindaz, ami lehet.” (Boldizsár Ildikó)

Dr. Gémesi György, Gödöllő város polgármestere köszöntötte a résztvevőket. A tanácskozáson úgy fogalmazott: a fenntartó önkormányzat az óvodapedagógusokkal közösen örömmel és szeretettel látja el a gyermekek nevelésével kapcsolatos feladatokat. Beszült a gödöllői óvodák egy intézménnyé történt összevonásáról, mely a helyi szakmai értékek sérülése nélkül, az arculati elemek megtartásával valósult meg.

Bosnyák Zoltánné, a Játékkal, Mesével Nevelő Óvónők Egyesületének elnöke örömet fejezte ki az ismételt együttlét, a kiváló helyszín és a fogadtatás, valamint a konferencia témagazdagsága kapcsán.

Dr. Pappné Pintér Csilla, a rendezvény háziasszonya kiemelte, hogy a program összeállításánál és a szervezésnél kiemelt figyelmet fordítottak a helyi értékek megmutatására, helyi szakemberek bevonására és a témataralmak egymáshoz kapcsolódására.

„A diverzitás, mint érték, azaz: ki a nem más?” – **Dr. Bakonyi Anna** pedagógiai szakértő általában a különbözőségről beszélt. Érzékenyített, beleértve az SNI, a BTMN, a HH, a HHH és a tehetséges gyerekeket is. A fogalmak tisztázásán, kontextusba helyezésén túl olyan módszertani segítséget vázolt fel a jelenlevőknek, melyeket a mindennapi nevelőmunkában rögtön alkalmazni tudnak. Rengeteg saját példán keresztül világított rá ismételtlen visszatérő problémahelyzetekre, központi irányelvektől és pedagógiai programoktól függetlenül megoldandó szituációkra.

Mit értünk egymásból? – tette fel a kérdést **Gubáné Csánki Ágnes** gödöllői oktatás-szakértő, tréner a konferencia résztvevőinek. Beszült a generációk egymásmellettiségéről, jellemző viselkedési, életvezetési megnyilvánulásairól. Különös hangsúlyt fektetett az

óvodai korosztály generációs jellemzőire, az őket körülvevő felnőttek mintaadási attitűdjeire.

„Soha nincs elég korán az olvasóvá neveléshez” – bontotta ki szemléletes előadásában **Liskáné Fóthy Zsuzsanna**, a GVKIK intézményvezetője. „Már a pocakban” megkezdődik a könyvtárhoz szoktatás, a kismamák becsalogatása egy kellemes, családbarát térbe és közegbe. A szakemberek által támogatott és abszolút gyermekbarát baba-mama klub a könyvtár legbensőségesebb zugában kerül megrendezésre a gyermekek köré épített babakönyvtárral. Gödöllői saját innovációs jó gyakorlat keretében megszületett könyvtárpedagógiai foglalkozásokról számolt be az intézményvezető, különös figyelmet szentelve az óvodás korosztálynak készült anyagokra. A könyvtár bejárása során ámulatba ejtő felfedezéseket tettek a résztvevők: a kamaszhíd egyedisége, a kreatív manuális sarok „sütődével” és horgolókörrel megfér a 3D-s nyomtatás mellett.

A Malmóból érkező három gyermeknevelőtől kaptunk betekintést a svéd nevelési gyakorlatra. Arról tájékoztattak bennünket, hogy a világ különböző pontjairól érkező gyermekek hogyan kapcsolódhatnak egy-

A maci – Vándor Márton, az egyesület kabalája

máshoz a mesekönyvek, a minőségi gyermekirodalom segítségével. Előkerült náluk az „írásvetítőhöz” hasonló oktatástechnikai eszköz, melynek segítségével a gyermekrajzok megelevenednek. A gyermekek élményrajzainak kivetítése által közösségi élménnyé válik a mesefeldolgozás. A természetközelségről nemcsak beszélnek, hanem meg is élük azt: gyermekbusz visz egy héten keresztül egy-egy gyermekcsoportot a közeli erdőbe, parkba, ahol a napjukat töltik.

Programzárásként a Gödöllői Óvoda Zöld Tagóvodájába tettek látogatást a konferencián részt vevők.

Novákné Ulicska Rita bemutatta a Zöld szemléletű DOB-módszer adaptációjának helyi lehetőségeit. Kiemelte a kiváló adottságokkal és feltételekkel rendelkező óvodai környezet előnyeit és a semmivel nem pótolható, szakmailag felkészült nevelői csapatukat.

A mese ábécékönyv, amelyből megtanul a gyermek saját lelkében olvasni.

(Bruno Bettelheim)

A képen szereplő személyek:
dr. Bakonyi Anna, svéd óvodapedagógusok:
Anna Kindborg, Linda Martensson, Isabella Kocoka, dr. Pappné Pintér Csilla, Dr. Gémesi György, Gubáné Csánki Ágnes, Liskáné Fóthy Zsuzsanna

DVD-AJÁNLÓ

DVD 1:
Sajátos nevelési
igényű gyermekek
óvodai életének
bemutatása

DVD 2:
Egy fejlesztő óvodapedagógus
munkájának bemutatása
magatartási és tanulási
nehézségekkel küzdő gyermekek
csoportjában

DVD 3:
A tanfelügyeletre várva II.
Az óvodapedagógus
sikeresége a látogatás
és a minősítés
időtartamában

DVD 4:
„Szakmai megálló
tudásgyarapításért, a szakmai
elvárások teljesítésének érdemi
megsegítése a pedagógusok
értékelési rendszerében”

DVD 5:
„AZ ÉLET FORRÁSA A VÍZ”
A víz világnapja
a Katica csoportban

DVD 6:
DIFFERENCIÁLT, SZEMÉLYES
BÁNÁSMÓD
A 3-4-5 és a 2 és 6-os
kompetenciák tükrében

DVD 7:
„A JÁTÉK a kisgyermekkor
legfontosabb és legfejlesztőbb
tevékenysége, s így
az óvodai nevelés leghatékonyabb
eszköze”

DVD 8:
Külső világ tevékeny
megismerése matematikai
tapasztalat-szerzéssel
a játékoság jegyében

DVD 9:
A mozgás öröm,
szükséglet, egészség!
18. Országos Szakmai Övön
Összejövétel a gyermekek
mindenek felett álló érdekében

DVD 10:
„Én is segítségre
szorulok”
20. Országos Szakmai Övön
Összejövétel a gyermekek
mindenek felett álló érdekében

DVD 11:
Projekt-szellemű óvodai
élet a Süni csoportban
Budaörsi Csicseregő Óvoda
német nemzetiségi nyelvi nevelést
biztosító intézmény

DVD 12:
XXI. századi család
és az óvoda korszerű
partnerviszonya gyermekeink
harmonikus fejlődése
értékében
27. Országos Óvodai Szakmai
Összejövétel a gyermekek mindenek
felett álló érdekében

ÓVODAPEDAGÓGIAI KÖNYVSOROZAT

- 1 Körnöci Katalin: **Kézikönyv a projektszemléletű óvodai életéről**
- 2 Perlai Rezsőné–Körnöci Katalin–Pivókné Gajdár Klára: **Karácsonyi ünnepekör**
- 3 Pivókné Gajdár Klára: **A gyermekekkel együtt tervezzük óvodai életünket**
- 4 Ágoston Valéria, Katus Györgyné: **Nem messze van ide Kalocsa**
- 5 Körnöci Katalin: **Hová búj a matematika? (I. kötet)**
- 6 Körnöci Katalin: **Hová búj a matematika? (II. kötet)**
- 7 Körnöci Katalin: **Hová búj a matematika? (III. kötet) Ügyeskedjünk együtt!**
- 8 Bihariné dr. Krekó Ilona–Bukovicsné Nagy Judit–Honti Anna–Klinkó Margit–Nyerges Gézáné–Körnöci Katalin–Némethné Keszthelyi Andrea–Patyi Zoltánné–Pivókné Gajdár Klára–Pócsik Ildikó–Pócsik Jánosné–Regenyeiné Péntes Krisztina: **EGÉSZSÉGNEVELÉS néhány lehetősége az óvodai élet mindennapjaiban**
- 9 Ágoston Valéria: **„Csillaglesen” – Az óvodai tehetséggondozás ösvényein**
- 10 Sinkovicsné Király Angéla–Illyés Ilona–Tekes Zsuzsanna–Ács Ildikó: **Nyári élet úgy, mintha nyaralnánk! – Őszi élet tervei örömteli tevékenységekkel**
- 11 Körnöci Katalin: **Süssünk-főzzünk együtt, táplálkozzunk EGÉSZSÉGESEN!**
- 12 Körnöci Katalin: **ÓVODAI KALENDÁRIUM öröknaptárral**

Megrendelhető: www.sprint-kiado.hu

ÓVODAPEDAGÓGIAI KÖNYVSOROZAT

13 Hornyán Anna: „SZUBJEKTÍV ÚTMUTATÓ” a projektszemléletű óvodai élet bevezetéséhez, gyakorlatban történő alkalmazásához

14 Kőrmöci Katalin: Gyermkeink érdekében, fejlődésük elősegítésére – A személyes bánásmód kézikönyve

15 Dr. Pálfi Sándor: Az óvodai játék a gyermekközpontúság mutatója

16 Dr. H. Tóth István: Értékkeresés – Az óvodai magyar nyelvi nevelésért a hagyományápolás tükrében – Szemlélődés – hozzáadás – hasznosság

17 Mester Györgyi: Évszakok meséi – Sokoldalú módszertani segédlettel

18 Hornyán Anna: KONFLIKTUSKEZELÉS – Az óvodában alkalmazható hatékony konfliktuskezelési módszerek szubjektív ötlettára

19 Pálfi Judit: Tehetséggondozás mesepárnás meséléssel – Komplex művészeti nevelés az óvodában

20 Mester Györgyi: Jeles napok meséi

21 Dr. H. Tóth István CSc–Tallér Erzsébet–Zámbóné Kis-Illés Magdolna: Versek, dalok, játékok hónapról hónapra – Szakmai-pedagógiai kézikönyv óvodások és óvodapedagógusok számára

22 Orgoványi Anikó–dr. Victor András–Jantnerné Oláh Ilona: Zöld Szívvel, Lélekkel az óvodában – Módszertani és gyakorlati útmutató a zöldszíves természeti neveléssel való azonosuláshoz és a fenntarthatóságra nevelés értelmezéséhez

23 Patyi Zoltánné: Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése

24 Pivók Lászlóné Gajdár Klára: Ajánlás az óvodás gyermek egyéni fejlődés kísérő dokumentumhoz, amely gyermekközpontú és óvodapedagógus-barát